

Брой 1 (1974) Година LXII, ISSN-0205-0943

януари 2021 г.

Цена 1 лв.

ТУРИСТИЧЕСКИЯТ ВЕСТНИК – Издание на БТС

135 години от рождението на Йостен Унден МЪДРЕЦ НА ВСЕСИЛНАТА ИСТИНА

През настоящата година се навършват 135-години от рождението на бележития шведски учен, политик и държавник проф. Йостен Унден. На негово име е кръстен връх „Професор Унден“ в родопския рид Дъбраш в знак на признателност от родолюбиви родопчани. Йостен Унден е наречен от покойния български екзарх и митрополит Софийски Стефан I „Мъдрец на всесилната истина“.

Кой е Йостен Унден?

Световноизвестният юрист-професор по частно и международно частно право в университета в град Упсала и негов ректор в периода 1929 – 1932 г. Роден е на 25 август 1886 г. в гр. Карлсхадт – Швеция. Наред с научната и преподавателската си дейност той е един от най-видните шведски политици. Като студент участва активно в социалдемократическото движение, а в зряла възраст е изявен деец на Шведската социалдемократическа партия. Бил е министър на външните работи в първите социалдемократически правителства в Швеция през двадесетте години на миналия век и по-късно в периода 1945-1962 г. Неговите сънародници и почитатели му от целия свят го знаят и почитат като последователен привърженик на шведската политика на неутралитет и решителен противник на разпространяването на ядреното оръжие върху териториите на скандинавските страни. Спечелил си е името на активен

борец за мир в целия свят. Любова и уважението на българския народ е спечелил с участието си в решаването на редица спортни международни въпроси, като член на международния арбитражен съд в Хага през 1930 – 1935 г. По поръчение на съвета на Обществото на народите, на него било възложено разглеждането на спора между Гърция и България относно горите в Западните Родопи.

След задълбочено проучване на проблема, исканията на Гърция били обявени за несъстоятелни. В личния архив на Йостен Унден, съхраняван в Кралската библиотека и в колекцията на българо-гръцкия спор в държавния архив в Стокхолм се намират стотици писмени свидетелства за неговата дейност, доклади на министерството на горите в България още от 1914 г., мнения и оценки на български и чуждестранни експерти, писмата на представителя от българска страна, дипломатът Тодоров, записките на Унден по

турско право и по балканските войни. Там са и свидетелствата на селяните и собствениците от селата по горното течение на река Въча, за които Унден отбелязва, че „страдали от съществени дефекти“.

Част от тях са преведени на френски език, но явно са били трудно разбираеми, затова Унден ползва услугите на един от най-известните шведски слависти и специалист по български език в института за славянски езици при университета в Упсала – проф. Ричард Екбум. За проучването на документите по наболелия по онова време за България териториален спор безпристрастният арбитър отделил много време и вложил много труд, за да стигне до истината за мафиотската група, породила аферата „Доспат даг“... Кашата била забъркана от български мафиоти и градския фойтонджия от Пещера Тефик Хаджи Ахмедов.

на стр.12

Не чакайте ехото,
абонирайте се за
вестник „Ехо“

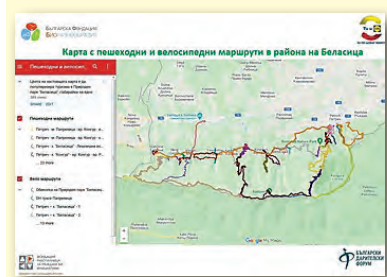

Каталожен № 255

ОНЛАЙН КАРТА НА БЕЛАСИЦА

Онлайн карта с над 40 пешеходни и велосипедни маршрути разкрива очарованието на Беласица.

Българска фондация Биоразнообразие създаде интерактивна онлайн карта с 27 пешеходни и 17 маршрута за планинско колоездене в планината Беласица. Целта на картата е да популяризира природния туризъм в района и да събере на едно място всички познати маршрути там.

„Беласица ви очаква! Със своите приказни водопади, очарователни места за отдих, чешми с вкусна планинска вода, притихнали параклиси, приятни пътеки през вълшебната гора, върхове със зашеметяващи панорами.“ – призовават създателите на продукта.

Всеки маршрут е с различна трудност, продължителност и цел, като съдържа подробно описание, GPS следа, височинен профил и снимки. За по-добра ориентация маршрутите са визуализирани върху Google картна подложка. Картата може да бъде намерена на сайта на Българска фондация Биоразнообразие.

Маршрутите обхващат много от интересните места в района, в т.ч. природни, исторически, културни и други забележителности. Туристите, приели някое от 44-те пешеходни и вело предизвикателства, ще могат да посетят емблематични места като прохода Демир капия, Национален парк-музей „Самуилова крепост“, местността Вадюч, Бялата чешма, да се насладят на неповторимата красота на горите, водопадите и реките на Беласица, да се изкачат до върховете Конгур, Радомир и Тумба и да се запознаят с богатото биологично разнообразие на планината. Както и да научат повече за историята, обичаите, традициите и вкусните ястия на осемте села, сгушени в Подгорieto – Беласица, Коларово, Самуилово, Камена, Яворница, Ключ, Скърт и Габрене. В описанията и GPS следите не са пропуснати и местата за хранене и настаняване, през които маршрутите минават.

на стр.7

ПРЕДЛАГАТ САКАР ДА СТАНЕ ЗАЩИТЕНА ПРИРОДНА ЗОНА

Министерството на околната среда и водите е изработило проект за обявяване на защитена зона „Сакар“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Тя обхваща землищата на Свиленград и селата Варник, Генералово, Дервишка могила, Димитровче, Капитан Андреево, Костур, Левка, Лисово, Маточина, Михалич, Младиново, Момково, Мустрак, Пашово, Пъстрогор, Равна гора, Райкова могила, Сладун, Студена, Чернодъб и Щит, а в община Любимец – Васково,

Георги Добрево, Йерусалимово, Оряхово и Любимец,

Предмет на опазване в защитената зона са тревни и храстови площи, крайречна растителност, гори от дъб, габър, сребролистна липа. В списъка на бозайниците са вълк, пъстър пор, видра, лалугер, дългокрил прилеп. Четири вида костенурки фигурират в графата земноводни и влечуги. Вписана е и бисерната мида, която е застрашена от изчезване.

Планината Сакар е разположена западно от Странджа, но за разлика от нея е почти изцяло на българска територия. В нея са създадени три екопътеки, които обикалят предимно исторически забележителности. Най-дългата от тях е 18 км, минава по долината на река Соколица и може да бъде измината и с велосипед.

Целта на защитената зона е опазване на природните местообитания, поддържане на природозащитното им състояние като част от европейската мрежа Нату-

ра 2000.

В границите на защитената зона се забраняват движението на мотоциклети и провеждането на състезания с МПС извън съществуващите пътища, търсенето и проучването на полезни изкопаеми като строителни и скално облицовъчни материали. Не се разрешава разораването и залесяването на ливади, пасища, поляни, премахването на синори и единични и групи дървета, употреба на пестициди, минерални торове и други химикали, които не са регистрирани от съответните ведомства. Паленето на сърнища, на растителни ивици и добив на дървесина също са в забранителния списък. Нарушителите носят отговорност съгласно Закона за биологичното разнообразие.

Проектът на заповедта за зона „Сакар“, който подлежи на обществено обсъждане, е достъпен в сайта на министерството и в РИОСВ-Хасково. В едномесечен срок заинтересованите институции, организации и лица, могат да представят в министерството мотивирани писмени становища, възражения и предложения относно посочените режими, напомня ведомството.

На същата процедура подлежи и проектът на заповед за обявяване на защитена зона „Остър камък“. В нея влизат и землищата на с. Белица и град Любимец.

ПЪТ МЕЖДУ ДВЕ ЕПОХИ
Ивановските скални църкви и средновековния град Червен

▶▶ 5

100 НТО
№82А
**КЪЩА-МУЗЕЙ
„ЕЛИН ПЕЛИН“**

▶▶ 4

ГОЗАЙКУНД

▶▶ 13

С какво да започнем? Ами да, настъпихме в годината с много ентузиазъм и накроени планове за какви ли не експедиции тук и там. Първата лятостичка дойде с откритията на клуб „Екстрем“ в пещерата Попов извор край с. Боснек. Преодолявайки всячески трудностите, момчетата навлязоха дълбоко навътре в тази енигматична водна пещера, но без да успеят да я проучат докрай. Все още никой не знае каква е дължината ѝ, но пък затова е известно, че тя е твърде обемна и много красива. По-късно членове на Българското пещерно дружество успяха да осъществят два свои замисъла – да „отскочнат“ до пещерата Ветрена дупка край с. Власи, Царибродско, за да продължат проучването и картирането на въпросната пещера, а и да проникнат в дебрите на Лаоските джунгли с изследователска цел. Слава Богу, без наличието на никакви бомбастични резултати, и двете изяви приключиха успешно. Понастоящем картираната дължина на Ветрена дупка е вече 1500 м. Там останаха още малко некартирани участъци, а и физическото и свързване с пропастта „Пещерица“ която ще доведе до обособяването на двете пещери в една пещерна система – Ветрена дупка – Пещерица.

Експедицията в Лаос бе отразена чрез завладяващ професионален филм, чиято премиера беше включена в Международния фестивал „Банско филм фест“, който за жалост така и не се състоя. Една предпролетна експедиция на раковския клон на Българското пещерно дружество донесе, за пореден път, откриването на нови части в тамошната пещера Ледника, а и отварянето на съвсем нова дупка, наречена по-късно Дедовата. Тъкмо преди първа пролет, когато щеше да настъпи времето за по-голяма активност, ето ти на пандемия и карантина. Тогава всичките ни помисли и намерения за нататъшни шетни сякаш замръзнаха. През май, когато пандемията даде временен отбой, Българското пещерно дружество направи бърза забегка до Историко-археологическия резерват „Сборяново“ и има късмет да открие 33 нови пещери, а и да картира три от тях. Много по-успешно обаче се оказа юнското участие на Цветан Костурков-Цеката и Павлин Димитров-Папи от пещерния клуб „Под ръбъ“ с експедицията на хърватските колеги в пропастта Недам в масива Северен Велебит, Хърватия. Тогава те станаха откриватели на уголемяването на пропастта с цели 122 м, не само за да стане минус 1143 м, но и да продължи още по-надолу. Впрочем, Павлин се включва и в по-нататъшното проучване на Недам, като достига още по-дълбоко в нея, а именно до 1226 м. В послед-

В пещерите на Атон

валят юли, пещерняци от същия клуб участваха в проучването и картирането на пещерата Мудра лабудова (дълбочина 682 м) в планината южен Велебит. Отново през юли пещерняци от клубовете „Аида“ - Хасково, „Чудните скали“ - Бургас, „Под ръбъ“ и „Хеликтит“ заедно с румънски колеги се впуснаха в едно емоционално проникване в осемкилометровата румънска пещера Понорул Суспендат в Южните Карпати.

Явно, юли се оказа най-удачен за набези извън граница, защото тъкмо тогава се проведе и поредната експедиция на Българското пещерно дружество в Света гора, Атонска. Както обикновено, малка четиричленна група в състав – Сашо Попов от спелеоклуб „Приста“ - Русе, Ваньо Станев от клуб „Стринава“ - Дряново, изключителният специалист по въздушна фотография - русенецът Явор Мичев и Алексей Жалов успяха да проучат четири нови изкуствени пещери около българския манастир „Св. вмч. Георги Зограф“. Така броят на проучените подземни обекти в рамките на международния проект „Проучване на пещерите на Света гора, Атонска“, който бе инициран през 2011-та година, достигна 228. През месец август за експедиция в пропастта Морджа, Турция заминаха четирима българи - Теодор Кисимов, Константин Стоилов, Китен Топалов и Яна Дублева. Там проучвателите достигнаха до дълбочина от минус 1270 метра, което се оказа и своеобразен дълбочинен рекорд за 50-годишната Яна. Традиционно, в края на август и началото на септември се състоя поредната експедиция за проучване на пещерите в циркуса Бански Суходол в Пирин. В организираната от софийските клубове „Академик“ и „Хеликтит“ изява се

включиха общо 24 души от клубовете-организатори и пещерняци от „Под ръбъ“ - Церово, ПКСУ „София“, Българско пещерно дружество, „Искър“-София, „Пълдин“-Пловдив и „Clubul de Speologie Politehnica“ - град Клуш, Румъния. Експедицията потвърди, че пещерната система „9-11“ с дълбочината си от – 407 м съответно заема почетното второ място сред най-дълбоките пещери у нас. Отгоре на всичко в нея бяха открити около 800 м нови галерии, като почти половината от тях бяха картографирани. Така дължината на пещерата достигна 2056 м, но по всичко личи, че това не е край. В пещерата останаха още неизкачени водопади и много метри непроучени галерии. В рамките на научната програма, ръководена от гл. ас. д-р Хелиана Дундарова от Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания при БАН, се проведе поредните полеви изследвания за установяване на видовия състав на прилепите.

Макар и не с предишния интензитет, пещерняците от клуб „Под ръбъ“, продължиха проучванията си в най-дълбоката пещера в България - Колкина дупка в Понор планина. За пореден път усилията им се увенчаха с успех. По време на септемврийската им експедиция бяха открити и картирани много нови галерии, след което дължината на пещерата достигна 16 130 м, при което тя стана втората по дължина у нас. Това обаче съвсем не е окончателно! Увеличаването на големината в дълбочина и дължина на пещерите е естествено и присъщо за всеки изследовател. С такъв стремеж през септември пещерняци от Дряново, Русе, Казанлък и Варна се събраха край пещерата Изворът на Янтра (Па-

далото), за да направят и подпомогнат поредния опит за преминане на сифона в нейния край. Острие на атаката бе пещерният водолаз Александър Стоев от спелеоклуб „Пълдин“ - Пловдив, но, за съжаление, и този път лешата видимост на водата в сифона не му позволи да премине напред.

Септември ще се запомни и с поредното издание на експедиция „TERRA BESSICA“ край Ракитово, организирана от клон на БПД в града. Този път тя бе съчетана и с тържественото честване на 90-та годишнина на пещерното дело там. Стойчо Зарев, ръководител на пещерното дружество в града, отбеляза: „Много работа бе отхвърлена, но още повече предстои“. Най-вече в пещерата Ледника, която за пореден път, по време и на тази проява, и в дните след нея, продължава да расте в дължина и вече надхвърля два километра. Както и преди, новооткритите части на пещерата са богато украсени с красиви образувания - сталактити, сталагмити, сталактони и драперии.

През октомври се проведе четвъртата поредна експедиция в Сборяново. И този път организирана от Българското пещерно дружество. Израз на самоотвержената работа на скромния брой участници (седем) са шестте картирани пещери, локализирането на две от проучваните в миналото пещери и откриването на три нови обекта. Десетият месец на годината даде простор на инициативата на пещерняците от клуб „Хеликтит“ - София и приятелите им от „Под ръбъ“ да се опитат за втори път, след експедицията си през август, да увеличат дълбочината на пропастта Йосова яма край с. Миланово във Врачански балкан. През въпросния август там бяха открити три нови

продължения, но работата в дълбочина срещна трудности и съвсем логично трябваше да бъде възобновена. Този сценарий се повтори и през октомври, силното въздушно течение, идващо от разкрилия се отвор, а и прилепът, който изскочи оттам, дадоха неопровержими доказателства, че надолу пещерата продължава. За това обаче ще трябва да се положат още повече усилия.

Въпреки рестрикциите, наложени от пандемичната обстановка, много други гъвкави клубове, а и отделни групи пещерняци, намериха пролуки, за да организират различни изследователски ходения. Така например, в съдружие пещерняци от клуб „Чудните скали“ - Бургас и „Хеликтит“ - София картираха новооткритата от бургазлии пещера Пръстената край с. Близнак в Странджа. В скалистите откоси на същата планина, миещи се в Черно море, и недалеч от с. Резово, членове на горепосочените клубове проучиха и картираха три морски пещери. Размерите им са твърде скромни! По-интересно е обаче, че за разлика от обичайните пещери, образувани се във варовити скали, въпросните обекти са плод на морската абразия, и то на вулканични скали.

В началото на декември, почти в края на годината, пещерняци от пещерното дружество в Ракитово, с водещото участие на техни колеги от спелеоклуб „Пълдин“ - Пловдив, започнаха картирането на станалата напоследък прочута пещера Ледника – нещо, което се очакваше отдавна. Апропо, подобна инициатива подеха няколко месеца по-рано членовете на студентския пещерен клуб „Академик“ - София. Те насочиха усилията си за съставянето на нова, и то дигитална, карта на Духлата, която със своите 18.5 километра все още е най-дългата пещера в България. Разбира се, крайният резултат ще дойде по-нататък, но както казва китайска мъдрост „Всяко пътешествие започва с първата крачка“.

Не останаха в тайна и други пещерняшки дирения. За съжаление, резултатите от повечето от тях не бяха отразени публично и от тази гледна точка, въпреки вероятната им значимост, нямаше как да те да намерят място в този обзор.

Много неща не се случиха, защото нямаше как! Що се отнася до изследването на пещерите, едва ли е фатално, защото те няма да ни избягат. По-лошото е, че мнозина заклетни пещерни изследователи едва ли ще спят спокойно при мисълта, че тук или там има неразкрити подземни тайни. Но ще мине време и те ще продължат бавно и методично, метър след метър, напред и надолу, в трудностите на вечната тъмнина и студ, в кал и вода, да проучват нови и нови пещери и бездни - дворци на чудните възлешества на природата.

Алексей Жалов

Пещера Ледника

Снимка Милен Марков

Пещера Ветрена дупка

158 години от рождението на Щастливеца

ДУМИ ЗА КЛУБ „ПРИЯТЕЛИ НА АЛЕКО КОНСТАНТИНОВ“

- Е, направил си ме безсмъртен, ваша милост, ама и аз чун-ким съм успял да те затрия?

художник Карандаш

Беше краят на 80-те години на 20 век. Българското общество спря да върви по отгъпкани коловози на живота и търсеше нови, непознати пътеки, които бяха следи от едно дълго пътуване към обзиримото бъдеще. Но познатото, изживяното, описаното събуждаше неумолимо жажда за ново усещане с поглед към нови светове. Макар и живял в 19-и век, Алеко Константинов, със своето забързано виждане и безпогрешен аналитичен усет бе набелязал безпогрешно нов път в научните открития, реалности и блянове у нас, в Европа и отвъд океана, и потърси нашето, българското място в света. С даденостите ни от природата, географското местоположение и хилядолетната ни история.

На 19 януари 1988 година към софийското читалище „Алеко Константинов“ група интелектуалци учредиха клуб „Приатели на Алеко Константинов“. Те бяха изяви български творци и честни българи, до един влюбени в своя народ, в родината и в природата. Посветиха целия си съзнателен живот да възкресят най-добрите, вече позабравени идеали, и ги претвориха в творбите си. Времето не може да заличи създаденото от тях – журналистите Георги Каранчев, Петко Тотев, Петранка Колева, Ясен Антов, Георги Попов, художниците Цветан Цеков – Карандаш, Теню Пиндарев,

Александър Поплилов, Георги Данаилов, Мария Николова, както и Кети Бъклова и Величко Марков – родственици на Алеко. Стефан Груев бе младият тогавашен ръководител на организираното туристическо движение в България, Ваня Стоилова, Марияна Максимова и Силвия Найденова от НБКМ и библиотеката на БАН, театралният и литературен критик Орлин Стефанов, Елена Алекова, Емилия Лазарова, Георги Петканов, Христо Пимпирев, Георги

Бахметиев от читалище „Славянска беседа“, Петър Константинов от „Мати България“ и цяла плеяда будни умове на нашето време. Много бяха инициативите на Алековите следовници. В негова чест, заради признатите му способности и дейности, членовете на клуба работят и до днес. В негова памет бе именуван Сатиричният театър „Алеко Константинов“. Организираха се сбирки, на които се четяха и анализираха безсмъртните произведения на Алеко. Ежегодно се организираше „Седмица на Алеко Константинов“, в която вземаха участие талантиливи писатели и поети, музиканти, певци и изпълнители, артисти, драматурзи, пътешественици. Поставен бе барелеф при Народно читалище „Ал. Константинов“ – София. В Борисовата градина бе открит паметник на Щастливеца, дело на скулптора Борис Гонгалов. Отново по инициатива на членовете на клуба във Владая бе именувана улица на името на Алеко. Известно е, че в дома на проф. Шишманов при едно от гостуванията му е написана широко известната „Моята изповед“ на Алеко.

Клубът ежегодно издаваше джобни календарчета с произведения на наши бележити художници и карикатуристи по време на

„Щастливеца в планината (1989 г.)

художник Т. Пиндарев

Ивайло Мирчев, председател на Сдружение „Устремени“, Асеновград

ПОДКРЕПАТА НА ИНСТИТУЦИИТЕ НИ НОСИ ОПТИМИЗЪМ

колко емблематични дестинации, които са експонирани на открито, което бе причина достъпът до тях да не бъде спрял. Това бе допълнителен стимул да посрещнем гости от цяла България.

От години споделям мнението, че пешеходният туризъм трябва да се третира не като налудничав интерес, а като сериозен отрасъл в туризма като цяло. Като служител на ОП „Туризм“ – Асеновград и председател на УС на Сдружение „Устремени“ проведох разговори с доц. д-р Румен Драганов, директор на Института за анализи и оценки в туризма, както и с Марияна Николова – вицепремиер и министър на туризма, и в тяхно лице срещнах подкрепа за насърчаването на интереса към планините и рекреативния туризъм.

Отново на регионално ниво (общини в Средните Родопи) поставих темата за сериозността на въпроса за състоянието на маркировките в планината. За тяхното възстановяване, за създаване на безопасни планински коридори за придвижване. Някъде срещнах стена от бездушие, другаде ко-

леблива куртоазия. Давах за пример община Асеновград, където в рамките на 4 години бяха възстановени 27 маршрута и подновени над 200 км маркировка. Тук планинарите от цяла България са сигурни и този район е техен чест избор.

Получих подкрепа от Марияна Николова, Румен Драганов и Дани Каназирева. Институционална. Това е огромна надежда за туризма като цяло. Когато най-висшите ръководни органи не са „в облаците“, а са в пряк контакт с малките звена в туризма, знаят за техните проблеми и успехи, когато има комуникация между работата на терен и институциите и ведомствата, разполагащи с механизмите на административната власт, то тогава бъдещето е оптимистично!

Може би ще прозвуча доста патетично, но когато съм убеден в нещо, го казвам без притеснения. За мен 2020 г. донесе много вяра в институциите, които са свързани с туризма. А имаш ли подкрепа, значи вече всичко е в твоите ръце.

Благодаря!

Портрет на Алеко Константинов
художник Д. Добрев

Алековата седмица, която се провеждаше всяка година в датите около рождения му ден – 13 януари. В тази седмица вземаха участие ТД „Ал. Константинов – 1890“, училище „Ал. Константинов“ – София, БТС с хор „Планинска песен“, клубът на свищовци, жители на София с ръководител Пламен Митев и др. Драматургът Георги Данаилов написа пиесата „Ганю Балкански“, която представиха артисти от театър „Зад канала“. По предложение на клуб „Приатели на Алеко Константинов“ Христо Пимпирев и атлантици именуваха нос Алеко на остров Лингстън, където е българската база на Антарктида. Издадохме „10 графични листа“ с рисунки на Теню Пиндарев на български и на английски език, с предговор от алековед Петко Тотев. Издадени бяха албумче със снимки на учредителите на клуба и местата, свързани с Щастливеца, както и биографична книга за живота и дейността на Алеко Константинов в областите, в които е оставил своя незаличима следа от детството в Свищов до смъртта му край с. Радилово. Мнозина от членовете на клуба посветиха на

Щастливеца свои произведения и разработки в отделни книги или в периодичния печат. А режисьорът Младен Керестиджиев увековечи по-значими прояви на своите филмови ленти. В САЩ племенника на Алеко Константинов присъства на откриването на паметник на писателя, копие на паметника в родния му град Свищов. Алековия калейдоскоп, който осъществявахме всяка година, събираше много изяви български творци, които представяха свои виждания, мисли и творби и провокираха оживени дискусии сред участниците. Още много значими прояви и събития организираха съратите членове на клуб „Приатели на Алеко Константинов“. За жалост, ежедневно променящите се условия, пандемията и немотията изместваха такива големи събития, каквито по право подходжат на големия наш Алеко.

По-важното е, че духът му е жив в сърцата ни.

Ваня Стоилова – дългогодишен секретар на клуб „Приатели на Алеко Константинов“

ОСВЕТИХА ПАРАКЛИС НА МЕЧА ПОЛЯНА

Ски-курортът Мальовица, разположен в подножието на едноименния връх, продължава да се развива и да изненадва приятно своите посетители. Този зимен сезон ски-зона Мальовица е отново предпочитана заради красивата природа, добрите условия за каране и достъпните цени. Ски-съоръженията са нови, а пистите на Мальовица се намират на метри от Национален парк Рила, има възможности любителите на разходки да се любуват на красотата на Рила. Туристите, които нямат коли, могат да ползват маршрутката, която всеки ден пътува от Самоков до Мальовица.

Последното начинание на хора от местната общност и стопаните на ски-зоната бе издигането на параклис в чест на Небесния покровител на българите Свети Иван Рилски. Малкият храм е построен на Меча поляна с доброволния труд на вярващи от района и с помощта на наематели на обекти в зоната. Освен небесен закрилник на българите Свети Иван Рилски Чудотворец и е патрон и основател на Рилския манастир, съхранил българския дух и по време на най-тежките изпитания

в нашата история. Изборът да се издигне параклис на светеца край Мальовица не е случаен, тъй като житията и легендите разказват, че Иван Рилски е извършил безброй чудеса именно сред красотата на Рила. Затова някои изследователи наричат Рила свещена планина.

Освещаването на параклис „Свети Иван Рилски“ бе извършено на 29 декември 2020 година от Негово високопреосвещенство Антоний, Западно и Средноевропейски митрополит на Българската православна църква. На него присъстваха вярващи, туристи, работещи или почиващи в курорта. След тържествения ритуал гостите се радваха на специална празнична програма.

№82А

Родната къща на големия български писател Елин Пелин (Димитър Иванов Стоянов) в с. Байлово, Софийска област, е построена преди Освобождението на България. Тя е типичен образец на местната архитектура от втората половина на XIX в. Част от нея, в която днес се помещава музейната експозиция, е пристроена от Христо — брат на Елин Пелин. В приземния ѝ етаж е било открито първото училище в Байлово, а бащата на Елин Пелин — Йото Варджията, отстъпвал безплатно помещението, пазарил учители и поддържал със собствени средства школото.

Имотът е дарен от наследниците на Елин Пелин на държавата и къщата е изцяло реставрирана през 1977 г. по повод 100-годишнината от рождението на писателя, от строителна бригада от град Копревщица. Същата година е изграден и Дом-паметникът в центъра на селото, в който е разположена документална експозиция, посветена на живота и творчеството на Елин Пелин.

В широкия двор на къщата-музей има голям орех — връстник на Елин Пелин, плевня, превърната в битова приемна, навес, под който е събран селскостопански инвентар от онова време — кола с катраница, диканя, веялка, дървено рало и др. Те връщат към бита, в който е живял и творил Елин Пелин.

КЪЩА-МУЗЕЙ „ЕЛИН ПЕЛИН” В СЕЛО БАЙЛОВО

В преддверието на къща-музей „Елин Пелин” са изложени два портрета — на бащата на Елин Пелин и най-сполучливият маслен портрет на писателя, дело на художника Сергей Ивойлов. В помещението, наречено „в каша”, са подредени предмети от селския бит — водник, ношви, хурка с вретено, буталка за избиване на масло, миндери, огнище и др. Най-важната част от подредбата е иконостасът с икона на св. Мина, изработен саморъчно от бащата на писателя.

Битовата експозиция с оригинални предмети пресъздава обстановка от края на XIX и началото на XX в. и атмосферата,

в която Елин Пелин е отраснал и създал първите си произведения. Уредена е стаята на писателя с негови лични вещи от времето, когато е бил учител в родното си село. Там се намира и библиотеката с книги, които бащата и братята носели в къщи, леглото на Елин Пелин, работната маса, мастилницата и писалката му, вещи, свързани с ловуването. В тази стая писателят създава първите си известни разкази — „Ветрената мелница“, „Напаст божия“, „Изкушение“, „Гост“, „Пролетна измама“.

В брой 87 на Държавен вестник от 1979 г. родната къща на Елин Пелин е обявена за исторически

паметник с национално значение. От 7 декември 1987 г. музейната сбирка в с. Байлово е обявена за къща музей „Елин Пелин“ — филиал на Националния литературен музей. През годините се утвърждава като един от най-интересните и посещавани литературни обекти в национален мащаб.

Къща-музей „Елин Пелин” очаква посетители, жадни да се потопят в атмосферата на неговия свят и да научат повече за неговия живот и творчество. Музеят е подходящ и за литературни четения, тържества, раздаване на дипломите в края на учебната година и др.

Приемното време за посетители на музея е:

Вторник — събота: от 10.00 ч. — 17.00 ч.

Вход за музея: 5 лв.

За ученици, студенти и пенсионери: 3 лв.

Беседа: 10 лв.

Всеки последен четвъртък от месеца: вход свободен

Телефон за справки и записване: 0879830153

В този брой на В. „Ехо“ предлагаме на читателите два разказа на Елин Пелин — **Лудо-младо** и **Селска слава**

ЛУДО-МЛАДО

Герчо ще одумам.

Те, Грозданка му е либе, па и она се бои, като го види у делник. Нескоропен, като попско чедо, проклет да е. Меча капа му над вежди, а под нив две вълчи очи, с орлов поглед, що хвърлят искри като от кютук бѣдник. На пояса му кожен сиях с четири прегарки, у всяка нож, а у средната пишов кремълик, що гърми като топ и рита като магаре, да простите. На бедро обесил тутуница, пълна с кескин тутун и с лютащи кремъци, а до него виси огнило, тежко до половин ока и люто като арнаутин. През колана си завързал крака от язовци. Обул небричани (б.ред. необезкосмени) цървули от див шопар, също като че стъпила на таралежи. Па кривака му да видиш — сърце че те свие: цяла суровица, накрая с малюга, да прощава ваша милост, колко главата ти. На бой — деветнадесет наснован, дълъг като велики пост и прав като лесков остен. Запретнал ръце до лактите, а по нив се опънали жили като въжета. Хеле като поиде на некъде — бегай да бегаме! Като се заклати на рамо с кривака, па като закрачи... Махни! Псета лаят, та дори керемиди пагат! Всичко живо из село се на крак дигне! Халетина! Хаха, че речеш, го е родила, а то майка му е струна Нена — женица, у шепя да я вземеш.

Грозда му е първо либе и го обича толко, че би го втикнула на коса си, под само чело да е Герчо — като цвѣте. А пък да се ядеше или да се пиеше, она би преможала, па би го изпила със се капа и ногавици. А он нали е момче, брате, ни се пие, ни се яде, току сака да се либи...

Такъв е у делник Герчо — работник! Ама у празник да го видиш, уху че си режеш, ама че кажеш: „Това не е он, синѣцо, таму нему.“ Над вежди полупил, като тъмен облак, цѣрна капа равнича от ягне бозайниче. Облекъл конопена кошула с червени шевиици-криволици, с озърляк, висок чоперек и три прѣста, шарен-везан, по краищата с клекавец, а на клекавецо тютюрмета треперят.

Върху кошулата му черно менте с бели конци нашарено от тегели на тегели, а на ръкавете гор до четири: един горе, един долу, един такъв, един по-такъв. Беневреци му от снег по-бели, па се лепнали на него, като излени. До колѣне навои насукал, а отгоре им черни върви козиняви на гривици, на гривици. Па притегнал тънка половина с ален пояс, що очи прѣска, па му спуснал отявло ресните на кичур, а они гъсти, ситни, море да речеш, с ръка неловени.

А лицето му, светнало, като ясно слънце, па младо, па пълно, па оно! Душа да огрѣиши, па да му завидиш! Майко!

Па като се хване на хорото на челото, па подскокне да му звъннат три реда верижници на бедра, по него избие роса като сребрен кръсток на водици.

Па като навири глава, като скокне, па извика: „Ииии-и-и... тука ти е пато!“, Па като приситни! Море, мъртъв да си, па не мож утрая: ще заскачаш като самодива! Бога ми ти казвам: дека Герчо хоро играе, трева не може да поникне и до... не знам кога.

Село се размири, свет се разоноди, брате. Моми луди полудяха за него. А Герчо се тая си знае: да лудува, па глава у ярем, санник у женило, да не туря. Хитър синѣц, проклето му сърце! Поразии прави, сякаш луд-лудее по момите, а кога му некоя спомене за такова, сети се де... да се вземат, той побягва като вол от налбантница.

Ама и он че влезе у клопката! Хем знаете ли кой че му я курдише? — Гроздана, нане Джурова Грозданка, що е от грозде по-сладка.

Нане Джурова Грозданка

Наше село — харно село. Два пъти се жѣтва жѣне, по година гладни седим и пак кураж дѣржим. Наше село — харно село: от две страни слънце грее, от четири месечина, най-ясната — мома Грозда. Грозда нане Джурова, що е от грозде по-сладка.

Грозданка е наша селска слава — кахър чуждоселски. И кой я не знае, он ни не завижда. На ръст она е средна, ала е набита, та се тресе, като ходи и за дава черни ядове на момците и кара Герчо да подигне мечи калпак и да поотрие с ръка ясно чело. Черна като катран коса украсява Гроздиното бяло лице и лежи над челото като две тънки гарванови крила, по средата с пътека, а на върха забодено алено лае.

Лицето ѝ... може ли лице да се опише! Фотограф не може баш добре да го докара, та с мастило от шикалки ли да ви го опишем? Не е просто нещо човешкото лице. Оно си има завъркулки, та и дяволът не може да ги разбере. Наша Грозда у лицето е такава, че като я погледнеш, снежна грудка да имаш на сърце, че се стопи като от пролетно слънце. Бело лице, украсено с две вежди, две тънки пиявици, що сърце изпиват и памет забиват. Пустии тънки вежди, сякаш ги е изписал даскал Гаврил с пачето перо! Под веждите две трепки — две мънички ластовични крилца, а изпод нив светят две черни оченца като две ясни звездици, откраднати от сините Божи небеса. Погледът на тия очи озарява с чудна благост това лице, това хубаво носленце, тия мънички, алени уста, тая мъничка брадичка, под която се крие бела гушка гургуличина.

Хеле, тия пустии две трапчинки, що треперят на Гроздините пълни бузи зад самите краища на устата! Две трапчинки, по-пързави от листа на трепетлика. Пуста Грозда, па като се засмее или заговори!... Мили божичко, ще кажеш, сал крилца ѝ липсват, та на ангелче да се превърне.

А пък как се гизди, как се носи тая проклѣтия! Цѣвѣти у градина по-добро не може да бѣде. Тясно черно сукманче, обточено с алени гайтани, стяга тънка половина, тънка, равна, сякаш на струг изкарана. Ръкави ѝ до лактите, пѣстри, копринени: най-много личи аленото, по него зеленото, па синьото, па черното, а до него бели нишки. Изпод тях широки и тънки кенарени ръкави с деветдесет и девет гънки, а на края с дантела, широка една педя и тънка като паяжина. Леко се повдигат кенарени нагрѣвки, отрупани с дантели и с тютюрмета... Шумят и съскат като змии бели поли, изпѣстриени с най-ситни мъниста.

Славно ти име, Грозданке!

Па кога се на хоро хване, свят се трупа сал сеир да гледа. С момците се Грозда надиграва, облог бие и често надвива. Само пред Герчо ѝ петело не пее. Напразно би пицляла писана гайда Тодорчова, ако Грозда първа хоро не подхване. А пък как играе,

боже! Гледаш, че приситни, притрепери, па не мож разбра на земя ли стѣпя, или лети по въздуха като пиле. А ако се хване и Герчо до нея, иги, та ги гони! Не мож разбра хоро ли е, вихър ли е...

Цяло село обича Грозда, цяло село с нея се гордее. От през девет села избрани ергени се пукат от мъка. Нека се пукат — село да се слави. Герчо кураж да продава, че сал него Грозданка обича. А она хем го обича, хем му се сърди: зер Герчо е нехайник, па она не знае дали се преструва, дали си е такъв. Ще я срещне он на кладенецо, ще ѝ вземе китката, ще я втѣкне на гуглата, па отлѣти като вран кон из върболяка и пригърми с пицова, та доловѣте ехтят:

— И-и-и ху-ууу!

На Грозданка ѝ става драго, но се пак ядосва.

— Герчо, какъв си бутниколиба! — кори го често тя.

— Трунай лой, Гроздо, не ядосвай се — отговаря шегобиецът проклет, а му се сака да я схруска като шежерче.

Ала Грозданка е дявол и она от политика разбира. Цяла седмица го не поглежда и се преструва, че го не зачита за слива, сал да види какво ще прави. Он я гледа, она него не, он се улови до нея, она се откине, он се присламчва отпук-оттам окол нея, она се преструва, че и хабер няма, он се мръщи, она се подсмива. Он се ядоса, стигне я, па и рече на подигравка:

— Мечка!

Она му отвърне:

— Вълк! — па избяга.

На Герчо му мъчно. Дали она го вече не сака? Ех, защо се държа така с нея? Нима ще намери по-добра от нея? А?... Бре!

Па захваща Герчо другояче: издѣбва я на седенка, примѣква се до нея и въздѣхва с все сила:

— Ох!

— Охтика! — проклѣна без зла умисъл тя. А на Герчо въз мъката мъка му се трупа.

Кръшка той, кръшка — па удари на молба. Герчо, от когото се боят всички селски псета, Герчо, що трѣпе вълци с тоязата, Герчо, що се с мечки бори — тоя Герчо падна на молба пред едно момиче! Срамотно!

Майчице, срамотно е! Да си на негово място и ти че се молиш, побратиме, че се молиш и курбан че колиш.

Кой проси, он носи!

Герчо моли и измоли от Грозда прошка, сълзи (па ти не мой да обадиш) и една целувка. Сал че голямата мечка капа му попречи да доближи устни до пламналите страни на Грозда. Па и она не чека, ами избѣга.

— Е-е — мисли сега Герчо, — ако ми паднеш още веднѣж, я и друго знам — пешин капата че снемем и...

Текст: от <https://chitanka.info>

ПЪТ МЕЖДУ ДВЕ ЕПОХИ

До Ивановските скални църкви и средновековния град Червен

Долината на Ломовете, Поломието, народен парк "Русенски Лом"... Навярно може и други названия да се изброят, но във всички случаи иде реч за природен кът, който няма равен на себе си у нас. Това е къс българска земя, изваян от Всевишния с невероятно въображение и вдъхновен творчески замах, съчетал в непоторима хармония отвесни скални грамади, пъстроцветни полянки, девствени широколистни гори и прохладни кории около причудливите меандри на реката. А реката е Бели, Черни, Малки и Баниски Лом, събрали води от високите платна на Дунавската равнина в нейната източна част, плъзнали по различни свои си пътища към тяхната голяма европейска посестрима, и слели се в едно русло недалеч от Русе вече под името Общи или Русенски Лом. Сполучливо някога унгарският пътешественик Феликс Каниц е нарекъл този район "Тера инкогнита", защото е криел от погледа красотата на дълбоко врязаните каньони, разнообразието на флората и фауната, девствена тишина и спокойствие на околния свят.

Но ако природата е създала такова изключително богатство, за да радва душата, не по-малко щедра е била историята, за да отвори очи и разум към тайните на род и минало и да увековечи славни дела и събития. Човешкото присъствие в Поломието датира от дълбока древност. Следи от тракийски, римски и византийски поселения, колкото и оскъдни да са, бележат пътя на цивилизацията по тези земи. Когато българите идват тук, изграждат върху някогашните руини своите градове, за да развият своите бит и култура, вдигат яки крепости, за да се бранят от вражи набези. А в дните на погром и разруха на държавата им тук, в дълбоките пещери и скални ниши, в издълбаните килии и молитвени олтари, превърнати в монашеска обител, запазват безценните

плодове на българската писменост, език и познание.

Десетилетия е продължила, продължава и днес изследователската работа на историци и археолози в Поломието, огромна научна литература, посветена на него, е станала достояние на обикновените хора. А близостта му с най-големия български град на р. Дунав създава отлични възможности за любознателните да видят с очите си и да почувстват със сърцето си величавостта на този природно-исторически феномен. През 1970 г. долината на Русенски Лом е обявена за народен парк, включващ близо 3260 хектара площ от поречието на Черни, Бели, Малки и Общи (Русенски) Лом на територията на Русенски и Разградски окръзи. В началото на новото хилядолетие започна реализацията на цялостен проект за културен маршрут Русе-Иваново-Червен, наречен "Пътване от съвременността към средновековието", съфинансиран от ЕС по програма ФАР. Неговата същинска част са комплексът "Ивановски скални църкви", включен от ЮНЕСКО в списъка на световното културно наследство, и Средновековният град Червен, намиращ се в поречието на Черни Лом. Достъпът до тях е улеснен в транспортно отношение, а за любителите на пешеходния туризъм – и базкрайно интересен. Предлагаме ви да тръгнете на път.

От Русе до Иваново (20 км) може да се стигне по първокласно шосе с автомобил или междуселищен автобус (линията е редовна), а така също и с влак. В Иваново се намира отлично обзаведен информационен център, който предлага туристически услуги. Асфалтов път в северния край на селото се отделя в южна посока (има указателна табела) и след 3 км слиза до реката при останките от някогашното село Иваново. Продължаваме по левия бряг до паркинга, после пресичаме реката по мостче и излизаме пред пред кокетната постройка, обитавана от пазачите и екскурзоводите на комплекса. Зад нас остава ридът Бозалък, а пред зора ни се открива панорамата на местността Писмата с т.н. Господьов дол. Тук е разположен

скалният манастирски комплекс "Св.Арахангел Михаил" или "Арахангелите". Вървим по пътеката на десния бряг, където се редят "Кръщелната", "Затрупаната", "Съборената" и още три безименни църкви, сечени във варовиковите грамади, а в дъното е "Господьов дол" с изрисувана на входа икона на Богоотеца и най-стария датиран надпис от XII в. Тук са обитавали монаси-отшелници, духовници, граматичи, та дори и държавници като цар Георги Тертер I, за когото се твърди, че е бил погребан в една от църквите през 1292 г. Но безспорно най-голямото и с най-добре запазени иконописи светилище е т.н. Църква, разположена високо в скалите на левия бряг до Бозалък, известна и с името Света Богородица. До входа ѝ води изсечена в скалата пътека, а в предверието ясно личат фрагменти от ктиторския портрет на цар Иван Александър и жена му Теодора, изписан през XIII в.

Комплексът от килии, църкви и манастири е обитаван до около средата на XIV в. Османско владичество, а и набезите на иманяри и злосторници са причината той да бъде изоставен и по-голямата част от материалното му богатство унищожено, но благодарение изследователския труд на историци и археолози от много поколения неговата история, увековечила златни страници от живота и културата на българите, е жива и днес. До нея и днес можеш да се докоснеш!

Сега районът на Ивановските скални църкви се благоустроява, продължава реставрацията и консервацията на останките от стенописите, разширява се туристическата инфраструктура. Обектът все повече привлича вниманието и интереса на посетители от всички краища на Европа, което допринася за издигането на авторитета на България.

А ние нека продължим нашето пътешествие срещу течението на Русенски Лом. Движим се по живописен, удобен за пешеходци и велосипедисти коларски път на левия бряг между тихата вода и скалните отвеси, коловозите изписват непонятни криволици според капризите на речното корито и често се губят в избуяла трева и

храсти, за да достигнат след около 3 км местността Смесовите, където се събират Бели и Черни Лом. Поемаме вдясно покрай Черни Лом, за да достигнем за около 1,30 ч. село. Кошов. Завоите на реката следват един след друг, погледът се рее по причудливата огърлица на скалите и търси нови и нови пещери и дупки, напомнящи за отминали епохи. От потъналото в тишина и спокойствие селце продължаваме пътя си към археологическия резерват "Средновековен град Червен". Нужен ни е още час и нещо, за да се изправим пред високия скален рид, върху който са кацнали внушителните останки на някогашния военно-административен, стопански и църковно-просветен център, издигнат върху основите на византийска крепост от VI в. Червенската твърдина, от която най-ярко и

днес се откроява 3-етажната кула-стражница, е просъществувала от XII в. до падането на България под османско иго, след което бива опожарена и разграбена, но и до днес остава образец на средновековното българско крепостно строителство. Заслужава да се видят двете водоснабдителни системи, руините на митрополитската църква, стените и зидовете на някогашната Цитадела. А оттук, от високото, се открива пленителна гледка към сегашното с.Червен, едно от най-живописните в Поломието. Достоен завършек на нашето пътешествие!

От Иваново до Червен може да се стигне след отклонение от шосето за Бяла по тесен асфалтов път, като разстоянието е 12-13 км.

Христо ДИМОВ

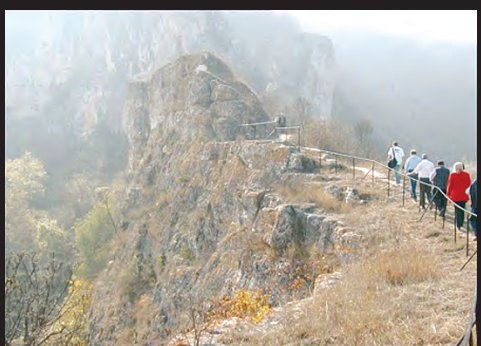
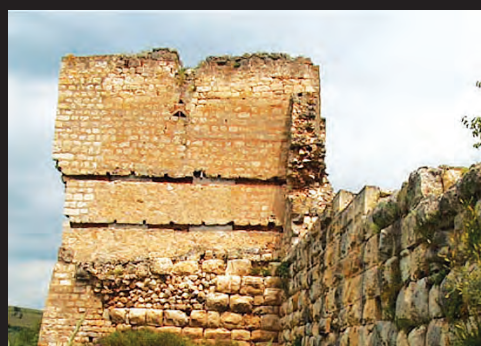
Христо ДИМОВ:
ЖУРНАЛИСТЪТ НИКОГА НЕ ОСТАРЯВА!

Два мандата председател на ТД „Приста“ – Русе, Христо Димов е носител на медал за особени заслуги към БТС – златен. Още от студентските си години е член на БТС и завършва школа за инструктор по туризъм и планински водач в ЦПШ „Мальовица“. Близо 40 години той е един от „стълбовете“ – кореспонденти на в. „Ехо“. Неговата журналистическа дейност минава през издания като в. „Груд“, в. „Дунавска правда“, регионалният център на БНТ – Русе, кабелна телевизия „Делта“ – Русе и други медии. Дълги години е председател, а след това и почетен председател на Дружеството на журналистите в Русе към Съюза на българските журналисти. За своята професионална дейност е отличен с приза Златно перо.

Участва в дейността на туристическото дружество в Русе от 1973 г. и в почти всички сборове и инициативи до последните няколко години. Има събрано течение на в. „Ехо“ от 1962 г. Автор е на книгите „Пристрастия Дунавски“ и „Пъстра земя“.

Христо Димов напусна този свят на 9 декември 2020 г. Но остави духовно наследство и светли спомени в сърцата на всички, които го познавахме.

EXO

Силвия Михова, секретар ТД „Осогово“, гр. Кюстендил, пред в. „Ехо“

АКЦЕНТИРАМЕ ВЪРХУ ДЕЙНОСТИ, НАСОЧЕНИ КЪМ МЛАДЕЖИТЕ

Туристическо дружество „Осогово“, Кюстендил, е основано през 1914 година и има за цел практикуване на туризъм в различните му видове и форми, насочен към активен отдих сред природата. Развиваме дейности като ориентирание, алпинизъм, спелеология, коло-туризъм, воден туризъм, екотуризъм, различни спортове (ски-ралита) туристическа художествена самодейност, пешеходен туризъм за всички и др. Усилията ни са насочени към привличане на повече млади хора към тези дейности в свободното им време.

ТД „Осогово“ – Кюстендил е собственик на хижите „Иглика“ и „Осогово“, комплекса „Три буки“ и обекта „Студен кладенец“, които са отдадени под наем. Хижа „Иглика“ сега е в ремонт, но в най-скоро време предстои нейното отваряне. Хижа „Осогово“ и комплекс „Три буки“ са изходни точки за изкачване първенеца на Осоговската планина – връх Руен.

Сред приоритетните задачи на дружеството е развитието на детския и ученически туризъм. ТД „Осогово“ организира походи и обучения за деца от детски градини и училища в района. Те се включват в конкурси за рисунка, засаждане на дървета, почистване на планината, също и в скаутски лагери, състезания и игри в района на хижите. Придобиват познания за планинарството и го припознават като средство за физическо и духовно израстване. Научават каква е необходимата екипировка, как да се ориентират в планината, как се работи с карта и компас, преодоляване на различни планински терени, опасности в планината и мерки за сигурност, основни принципи за движение по трудни терени, оказване на първа долекарска помощ и др.

ТД „Осогово“ използва предимствата и възможностите, с които разполага община Кюстендил. Територията на Осогово е включена в Европейския зелен пояс. Участваме в много проекти с ученици от всички

училища и целта е да повиши осведомеността и да се осигури пряка връзка на децата и младежите с природата чрез дейности по изучаване и опазване на биоразнообразието и застрашените видове в региона, както и създаване на предпоставка за устойчиво развитие в тази област. Чрез тези проекти дружеството разширява обхвата на действие, като акцентира върху дейности, насочени към младите хора и възпитаването на природосъобразен начин на живот и любов към природата. Част от защитените територии – планината Осогово, Земенският пролом и Полскооскакавишкият водопад са много добре проучени, докато други – „Юч бунар“, резерват „Църна река“, „Вековна букова гора“ край село Граница, Конявска планина са изследвани по-слабо и не са толкова популярни сред местната общност. Състоянието „бяло петно“ е предимство, което дава възможност чрез участието ни в проекти да провокираме открителския интерес на децата и младите хора към тези уникални територии.

Изработихме и поставихме двулицеви табла със снимки на съответни видове на флората или фауната, срещани в определената територия, с информация за тяхното опазване. Например, малко известни факти са разнообразие-

то от пеперуди в Земенския пролом и край Полскооскакавишкия водопад, наличието на уникалната райзенбахова перуника в пролома, който също е и международен прелетен път.

Освен информационните дейности организирахме и такива за почистване на замърсените територии на Полскооскакавишкия водопад, района на секвите в местността Ючбунар и Осоговската планина.

Голямо постижение за дружеството е първото място в конкурса „Дърво с корен – 2017“. Секвите в местността Ючбунар при с. Богослов събраха най-много гласове и станаха любимо дърво на България. През следващата година секвите представиха България в международния конкурс „Европейско дърво на годината 2018“ и се класираха на осмо

место.

Сред основните ни задачи са и полагането на маркировка, обезопасяването на туристическите пътеки и тяхното поддържане. Участваме в изготвянето на пътеводители, карти и табла с богата информация за маркираните маршрути, зони за отдих и др.

Като спортна дисциплина ориентирание няма зрелищен характер, но има много приятели. Ориентирането с карта и компас в непозната местност съчетава в себе си динамика на атлетизъм, техника, мисловна дейност, умения за бързи и точни решения в сложна обстановка и може би и най-важното предимство – контакт с природата, който облагородява.

Ориентирането в Кюстендил се развива от 1959 г. насам. През 1992 г. е основан **спортен клуб**

по ориентирание „Руен 92“. Нашите състезатели по ориентирание участват в национални и регионални състезания и държавни първенства по ски- и лятно ориентирание. Всяка година представители на СКО „Руен 92“ печелят призови места. В периода 1998 – 2006 година възпитаници на клуба стават два пъти балкански шампиони и участват в две европейски първенства. Град Кюстендил е домакин на редица републикански първенства. От 1994 година клубът ни организира открити състезания по ориентирание за купа „Кюстендилска пролет“.

Към дружеството има и **велоклуб**. Всяка година нашите велосипедисти се включват в състеза-

ние за изкачване от Кюстендил до връх Руен – „Осогово Рън“. То се състои от две дисциплини: планинско бягане и планинско колоездене. Наши представители участваха в международния велопоход „Беласица тур 2019“ до Дойранското езеро. Любим маршрут на клуба е до Босилеград, Сърбия.

Всяка година **клубът по воден туризъм – „Струма 2012“** към дружеството организира Национален воден поход по река Струма. Целта е да се популяризират възможностите за туризъм по горното течение на река Струма. Идват каякери от Димитровград, София, Пловдив, Варна, Бяла Слатина, Троян, Враца, Кърджали, Хасково, Стара Загора, Нова Загора и др. Клубът участва в националния воден поход по река Тополница, водния поход по язовир „Жребчево“, горното течение на река Тунджа и други.

Клубът на туристите ветерани към ТД „Осогово“ всяка година е домакин на национална среща на ветераните. През месец юни в продължение на три дни за Празника на черешата туристи от цялата страна ни гостуват. Те имат възможност да се запознаят с местните традиции и забележителности.

Туристическият хор „Осоговско ехо“, под ръководството на диригента Димитър Цветков, участва във всички прояви на града и печели отличия на много фестивали в страната. Дружеството успешно развива връзки със съседни от Македония и Сърбия. Ежегодно туристи от трите държави се събират на връх Руен и на пирамида 106 при село Жеравино с развети национални знамена. Незабравими са преживяванията и спомените ни от забележителностите и удивителните гледки, които с тяхно съдействие посещаваме и опознаваме.

Екскурзионното летуване е най-добрият начин за почивка в планината. Добра компания, красива природа и прекрасно настроение. Безспорно най-вълнуващите събития на дружеството ще си останат екскурзионните летувания. В групите винаги участват и деца. Както казва нашият водач Любо Младенов: „Някои хора трупат пари, други – спомени. Парите донасят възможности. Но истинските хора, които знаят какво искат от живота, трупат спомени!“

Дружеството поддържа активни контакти с областната администрация и община Кюстендил, БЧК, РЗИ, ПСС, горското стопанство, читалище „Братство“, отдел „Култура“ към община Кюстендил и участва в редица съвместни мероприятия.

БЪДЕЩЕТО НА ДРУЖЕСТВОТО НИ Е В ДОБРИ РЪЦЕ

Димо Димов, бивш председател и настоящ член на УС на ТД „Добруджанец“, Генерал Тошево пред в. „Ехо“

През октомври т.г. се проведе отчетно-изборно събрание на ТД „Добруджанец“ град Генерал Тошево за периода 2014 – 2019 г. Председателят на дружеството Димо Димов представи отчет за извършената дейност. Освен това той акцентира върху правилото, че освен да се наслаждават на природата, туристите трябва да полагат усилия за нейното опазване. Разказа и за някои туристически умения и сръчности – подготовка на раницата, построяване и напускане на бивак, без опасности за района и др.. Тези умения трябва да развиват и подрастващите от ученическите клубове „Млад турист“ в ОУ „Христо Смирненски“ и ОУ „Никола Вапцаров“.

Дружеството има много прояви, включени в Националния календарен план на БТС: поход „По стъпките на Йордан Йовков“, „Автопоход на дружбата Генерал Тошево – гр. Тараклия (Молдова)“, „Автопоход на дружбата Г. Тошево – гр. Болград (Украйна)“.

През 2017 г. ТД „Добруджанец“ отбеляза своята 60-годишнина с много мероприятия. Те бяха подкрепени от община Генерал Тошево и спонсори – радетели на туристическата идея. Освен на общината благодарим и на фирмите: „АГРИСС“, „Геотерм“, „Братя Алексиеви“, ЕТ Иван Димов и Пеньо Марков – член на дружеството.

В новия Управителен съвет на ТД „Добруджанец“ бяха избрани младите туристи Мартин Нонев, Десислава Димова и Слава Драгнева.

ТД „Добруджанец“ – Генерал Тошево е създадено през 1957 г. по партийна директива. Но след демократичните промени през 1989 г. то престава да функционира, а имуществото му е разграбено. В днешно време дейността ни е съсредоточена в участия в националната програма на БТС и други прояви, предимно на пешеходния туризъм.

През 1998 г. група радетели на туристическата идея и редовни участници в пешеходни преходи се събрахме и решихме да възстановим дружеството. На учредително събрание приехме устав и избрахме Управителен и Контролен съвет. Поради липса на средства, годишно дейността ни се ограничава-

ше до няколко екскурзии до родни исторически обекти и летування в нашите планини.

През 2001 г. на отчетно-изборно събрание бе избран нов Управителен съвет, а на мен са падна честта да бъда избран за негов председател. В следващите години разширихме дейността на дружеството. За това ни помогна ръководството на община Генерал Тошево – отпуснаха ни средства за спорт и туризъм от общинския бюджет. В началото те бяха минимални, но помогнаха да осъществим допълнителни прояви.

Съвместно с училищата в града учредихме ученически клубове „Млад турист“, с които осъществихме много походи и екскурзии в района и в страната.

Във връзка с празниците на града и Деня на народните буди-

тели – 1-ви ноември ежегоден стана походът „По стъпките на Йордан Йовков“, включен и в Националния календарен план на БТС.

Нашата дейност се обогати и с прояви на международен туризъм. Осъществихме изкачвания на връх Митикас (Олимп – Гърция) и връх Молдовяну (Румъния). Посетихме Метеора и Атонския полуостров в Гърция. Реализирахме автопоход в Шар-планина в Република Северна Македония, в Сърбия посетихме Босилеград, а в Румъния – множество забележителности.

Възстановихме идеите за автопоходи на дружбата „Генерал Тошево – Болград, Украйна“ и „Генерал Тошево – град Тараклия, Молдова“. Там имаме приятели, с които поддържаме целогодишни контакти. Тези инициативи също са част от Националния календарен план на БТС.

Преди десетилетие учредихме колопоход „Генерал Тошево – град Негру вода“ (Румъния). Допреди година в него имаше много участници, но през 2020-та пандемията попречи на провеждането му.

В последните години в редовете на ТД „Добруджанец“ се включиха много младежи и това ни радва. В новия Управителен съвет избрахме най-активните млади хора, те ще продължат традициите на дружеството. Вярваме, че планираните прояви ще бъдат осъществени и отново ще се радваме на красотата на нашата мила родина!

ОНЛАЙН КАРТА НА БЕЛАСИЦА

от стр. 1

При използването на картата за преход екипът на БФБ обръща внимание върху следните особености:

Приложенияте GPS следи не винаги съответстват на маркирани туристически пътеки;

Препоръчва да се следват предложените GPS следи, но е възможно някои участъци от пътя да са станали трудно проходими поради ерозия, обрасване, наводняване и др.;

Преди преход в планината батериите на GPS устройствата трябва да бъдат заредени, а актуална картна подложка

(за работа в офлайн-режим) да бъде качена;

За всеки случай да се осигури хартиена карта на района;

Интерактивната карта се вижда най-детайлно на персонален компютър, на цял екран (натиснете бутона View larger map/ Преглед на по-голяма карта).

От Българска фондация Биоразнообразие призовават и за обратна връзка при открити недостатъци, неактуална или нова информация относно предложените маршрути.

Картата е направена по проект „С раница и колело в Беласица“, осъществен благодарение на

най-голямата социално отговорна инициатива на Лидл България – „Ти и Lidl за по-добър живот“, в партньорство с Фондация „Работилница за граждански инициативи“ и Български дарителски форум, както и с доброволния принос на редица съмишленици и приятели на БФБ.

В границите на защитената зона се забраняват движението на мотоциклети и провеждането на състезания с МПС извън съществуващите пътища, търсенето и проучването на полезни изкопавателни като строителни и скално облицовъчни материали, Не се разрешава разораването и залесява-

нето на ливади, пасища, поляни, премахването на синори и единични и групи дървета, употреба на пестициди, минерални торове и други химикали, които не са регистрирани от съответните ведомства. Паленето на стърнища, на растителни ивици, добив на дървесина също са в забранителния списък. Нарушителите носят отговорност съгласно Закона за биологичното разнообразие.

Проектът на заповедта за зона „Сакар“, който подлежи на обществено обсъждане, е достъпен в сайта на министерството и в Регионалната екоинспекция в Хасково. В едномесечен срок заинтересованите институции, организации и лица, могат да представят в министерството мотивирани писмени становища, възражения и предложения относно посочените

режими, напомня ведомството.

На същата процедура подлежи и проектът на заповед за обявяване на защитена зона „Остър камък“. В нея влизат и землищата на с. Белица и град Любимец.

Януари

	1	2	3		
4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27
28	29	30	31		

exo

2021

Октомври

	1	2	3		
4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27
28	29	30	31		

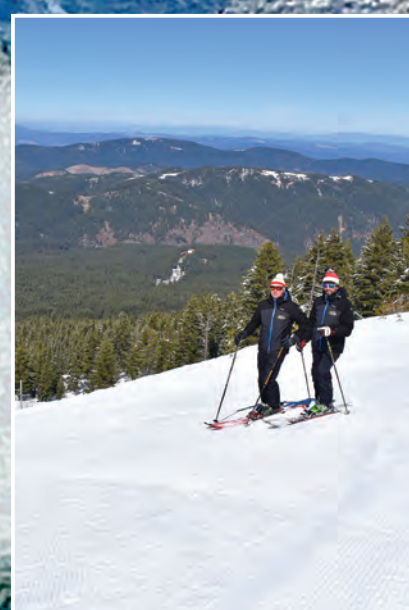
Февруари

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

Април

			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Юли

			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Ноември

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Март

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Май

31					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Август

30	31					1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

Юни

		1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29	30

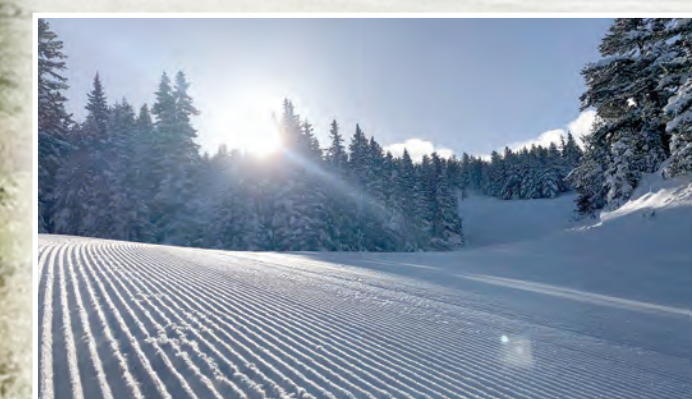

Септември

		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Декември

		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

КЪМ ГОЛЯМОТО ПРЕЖИВЯВАНЕ ПЛАНИНА - С УВАЖЕНИЕ И ПОДГОТОВКА

Ива Петрони, журналист, автор на туристически издания и пътешественик, пред в. „Ехо“

- Г-жа Петрони, как открихте планината и кога стана това?

На планина ме заведе майка ми. Тя беше и пешеходец, и бивш състезател по ски. Дори не помня кога е било това. Знам само, че на 6 години, още преди да тръгна на училище, ме записаха да тренирам ски алпийски дисциплини в отбора на ЦСКА. В този смисъл другите деца растяха в градска среда, а аз без да го осъзнавам, защото ми се струваше напълно в реда на нещата, растях на планина. После, вече като голяма, открих своето лично усещане за планина. С годините удоволствието от ходенето като че ли надделя над удоволствието от ските. Може би защото при ходенето си само ти и планината.

- Какво се случва с Вас, когато сте на преходи?

Понякога вървя и мисля, а понякога успявам само да вървя. Там горе, на високото, можеш да препоредиш приоритетите си от ниското, да видиш себе си сякаш отстраня, да прецениш хората по различен, малко първичен, но откровено истински начин, да мечтаеш ... с една дума да се чувстваш истински жив.

- Кое е най-вълнуващото Ви преживяване, свързано с планинарството?

Сложно ми е да отговоря на този въпрос просто. Планината

е комплекс от преценки, емоции, победи, отстъпления, уважение, понякога разочарования, друг пък удовлетворение. Имало е случаи, когато с целия респект и уважение е трябвало да отстъпя крачка назад пред силата ѝ, друг път, въпреки очевидните трудности, съм стигала над предела на собствените ми възможности. Как да кажеш кратко кое е най-вълнуващото? Помня един великолепен залез над хижа „Македония“, покритото с дантела от сребърна роса утро от обратната страна на

Витоша, нежната свирепост на Славянка, суровата мощ на Пирин, многото лица на Стара планина...

- Имате ли любими места и къде са те?

Всички планини са ми любими. Всички. До една.

- Какво е посланието Ви към практикуващите туризъм?

Планината трябва да се уважава. Тотално и безусловно. Тя е по-голяма от нас, била е преди нас и ще остане след нас. Което важи както за големите, така и за малките неща. От това да не се надценяваш и да не поемаш не-премислени рискове, така и никога, ама никога, да не оставяш опаковка от вафла след себе си.

- Какъв е замисълът на поредицата от книги, които сте написала и смятате да напишете?

„По билото на Балкана“, издадена от „Сиела“, е пътеводител за българската част на трансевропейския маршрут Е3, който, преди да завърши на брега на Черно море, минава по линията на хребета на Стара планина от връх Ком до нос Емине. Пътеводителът е специално за заети хора, които не могат, или нямат физическата възможност да минат накуп целия трек, който стандартно се минава без прекъсване за 21 дни. Да де, ама ходим на работа, имаме деца, семейства, задължения и понякога е просто невъзможно да отделиш тези 21 дни накуп. Тогава Ком - Емине – най-елитният планински трек в България, си остава или невъзможна мечта или може да го минеш на части. Та, затова е този пътеводител. В него първата една трета от Е3 в Западна Стара планина – от връх Ком до прохода Кашана, е разделена на осем етапа за по един ден. С цялата необходимата информация за всеки етап – от това къде да паркираш колата, ако с кола или с алтернативен

транспорт може да стигнеш до началото на етапа, през това как е маркирано, има ли места, които изискват специално внимание и подготовка, с каква трудност е маршрутът по 5-степенната скала, за колко часа се минава, колко километра е дълг, GPS координати, важни разклони, аварийни изходи при лошо време, къде има питейна вода, мобилна връзка, къде може да се разчита на топла храна и легло в хижите, и се стигне до това какви са легендите и забележителностите в района - природни или исторически, снимки, графики, височинни профили....

Малко дълго стана, ама и информацията в пътеводителя е

много и не ми се ще да изпусна нещо, което е важно. Защото, преди малко попитахте какво е посланието към тези, които отиват на високото и казах – най-важното е да уважаваш планината. Сега бих добавила – да си подготвен, преди да тръгнеш, е част от това уважение – към нея, към себе си и към всички, които имат отношения към голямото преживяване планина – планински спасители, хижари, паркови работници, доброволци, в т.ч. категорично и не на последно място, ама нали сте домакин на този разговор – Българския туристически съюз, без който усещането за планина няма да е това, което е.

Предлагаме на вниманието на читателите на в. „Ехо“ откъс от последната книга на Ива Петрони и фотографа Димитър Алексев - пътеводителя „По билото на Балкана“, част от поредицата „Туризъм за заети хора“

Е-3 ЕТАП VIII ХИЖА „ЧАВДАР“ - ХИЖА „КАШАНА“

ОСОБЕН ДЕН Е ДНЕС. КРАЕН.

Ще правим последния етап от Западна Стара планина: х. „Чавдар“ – х. „Кашана“ (трудност 2/5, 5.30 часа, 18 км, обща денивелация 1130 м: +680 м/-450 м. Особен е и защото Гери и Брауни ги няма. Плътно бяхме заедно от Ком досега. Как пък на Гери се яви работа точно днес, на финала? Ще се наложи да повтори отсечката с тях. Така ще е честно.

Иначе, преди два дни уговорих да ни качат от Буново до х. „Чавдар“ с колата, която зарежда хижата. Хич не изпитвам чувство за вина. Това си го минах съвестно миналия път надолу. Водя и дете с мен. Така че стискам здраво картонена-

та чаша с кафе и се качваме на джипа. (Раздрънкан, ама як. Знаете как е: на пода се таралянка туба от минерална вода, пълна с дизел. Шофьорът кара и говори по телефона. Добре, че не пуши, щото не ми се мисли с тоя дизел в краката ни...).

В падината пътят е препречен. Пресичат черни биволи с бели рога. Бавно, не бързат. Сега да уточним: биволът не е крава. Кравата е кротко добиче. Пасе и преживя на сянка. Биволът е друго. Дива работа е. Яки и мощни са. В очите им е стаена лудост. Два се отделят и тръгват към джипката. Не са агресивни. Наблюдават ни. Дълго. После си тръгват. Жалко. Бяха свършени.

На х. „Чавдар“ ни чака Дими-

тър. Предишния ден е направил 2 в 1: сутринта е тръгнал от х. „Мургаш“, минал е през прохода Витиня и вечерта е стигнал до х. „Чавдар“. С фотоапаратите на гръб. Кое то всъщност е добра новина. Днес може да се движи с по-бавно темпо и да не ми насажда пак комплекси за малоценност. Само една дума за х. „Чавдар“, преди да тръгнем. Мъничка, със сини прозорци. Рано е. Отпред пие кафе англоговорящ от Южна Африка. Тръгнал от Ком. По принцип бил за Емине. Докъде ще стигне, и той не знае. Както дойде. Разни хора, разни истории. Само Пътят е един.

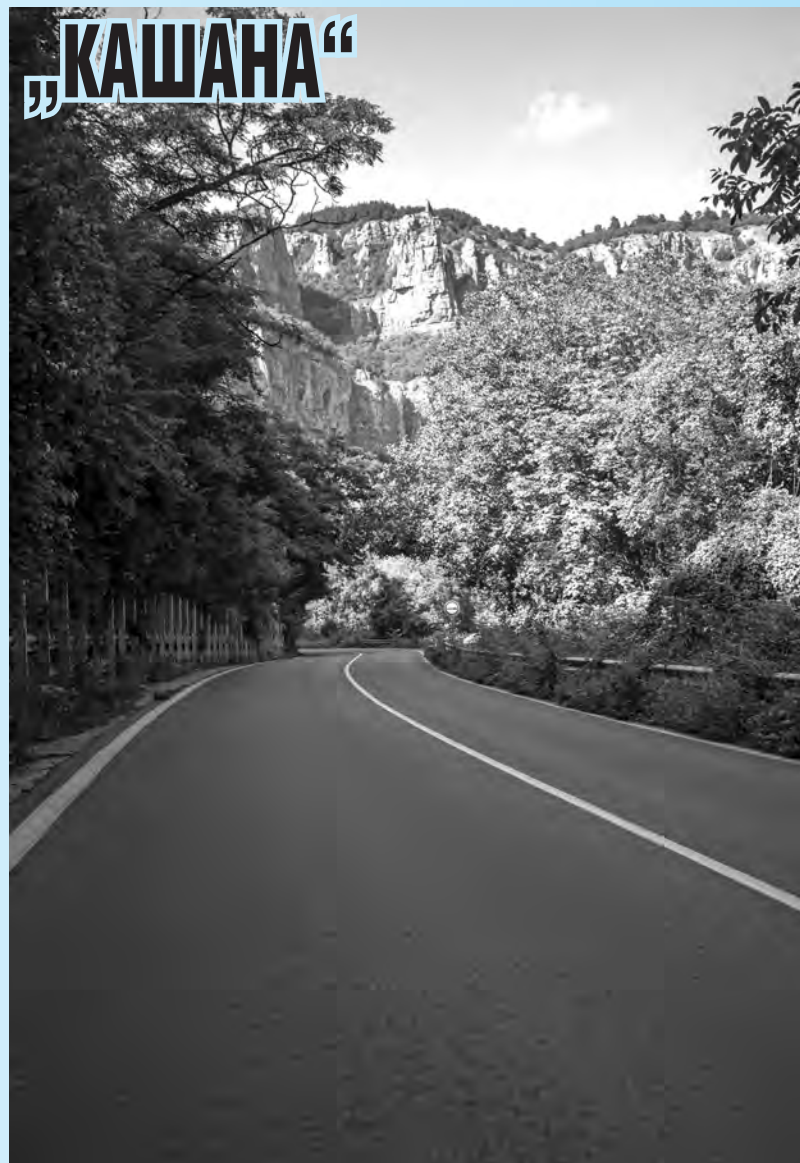
Пътеката тръгва стръмно след хижата. Преди Хаджийца се разлива в широк чакъленик друм.

Над нас вече няма.

Пред нас е само билото.

Има известни спорове къде свършва Западна Стара планина и къде започва Средна. Според някои граничната линия е проходът Витиня, според други – проходът Арабаконак. (Ние питахме Ники Даутов по телефона. Той ги знае тия работи. Каза – проходът Кашана. Така че, при възмущения и други въпроси, ако обичате – към него!).

Първият връх е Етрополска баба (1787 м н.в.). Няма да го качваме. Горе има военна база. Забранено е. Аз и не държа, де. Откъм върховете напоследък нямам оплаквания. Обаче се губи мобилната връзка. Може би пак заради военните. Изобщо през целия ден ту има връзка, ту няма,

ХАДЖИ АНГЕЛОВАТА КЪЩА В ТЪРГОВИЩЕ Е С ОБНОВЕН ПОКРИВ

Реализиран бе първият етап от цялостния проект за консервацията и реставрацията на Хаджи Ангеловата къща в Търговище – една забележителна архитектурна и историческа ценност с национално значение. Общата сума на всички разходи по изпълнението са на стойност 65 200 лв., като основно финансирането е от Министерство на културата в размер на 62 800 лв. по програмата за целево финансиране в областта на консервацията и реставрацията. По същата програма бе изработен и цялостния проект за реставрация и консервация на Хаджи Ангеловата къща през 2018 г.

През 2020 година бе извър-

шен ремонт и частична подмяна на силно компроментираната покривна конструкция и възстановен подпокривния корниз. Целта е да спрат сериозните течове от покрива и по корнизите на къщата, които нанасяха вреди на фасадите и по вътрешните стени.

Домът на видния търговец Хаджи Ангел Хаджи Друмев е най-представителният паметник на местната възрожденска жилищна архитектура от средата на XIX в. Разположен е почти в началото на възрожденския квартал Вароша. Собственикът хаджи Ангел търгувал с тъкани. Имал кантори в Цариград и Манчестър. Красивата възрожденска сграда е построена и зографисана от

тревненски майстори през 1863 г. Впечатлява с кобиличния фронтон на красивата лицева фасада, под еркера на която е изписана годината на построяване с цветна украса. Има богато вътрешно пространствено оформление с модерни за времето архитектурни детайли в стил „алафранга“ и зидано отопление. Въздействащи са дърворезбенията таван и художествено изписаните холкели. Хаджи Ангеловата къща е ценно и важно свидетелство за прочутия традиционен ескиджумайски (търговишки) панаир, както и за трагичните януарски дни на 1878 г., преживени при Освобождението на града. Днес в тази забележителна старинна къща е разполо-

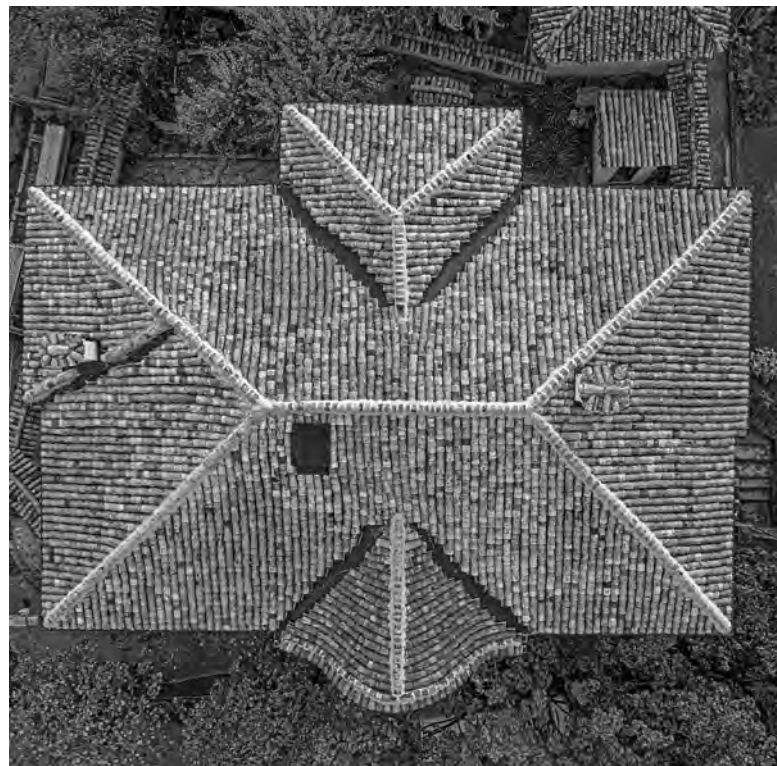
жена Етнографската експозиция на Регионалния исторически музей – Търговище, която разказва за самобитната духовност, поминък и бит на местното население.

През 2020 г., с финансовата подкрепа на Министерство на културата, бе направена важна стъпка към поэтапното спасяване на тази недвижима културна ценност с национално значение. Създадени са условия за преминаване към следващия съществен етап от реализацията на работния проект за консервация и реставрация на Хаджи Ангеловата къща, насочен към дейности по фасадите и дограмата. По предварителни изчисления ще бъдат необходими близо 200 000

лв. Регионален исторически музей – Търговище, предвижда да потърси отново финансова подкрепа от Министерство на културата чрез програмата за целево финансиране в областта на консервацията и реставрацията на недвижими културни ценности и от община Търговище.

Екипът на Регионален исторически музей – Търговище, изказва благодарност на всички, които бяха съпричастни, безвъзмездно ни подкрепяха и помагали през периода на изпълнението на проекта.

Магдалена Жечева,
Регионален исторически музей, Търговище

нищо, че сме на открито.

Пътят държи линията на билото. Леко слиза, леко качва. Малката системно се мотае отзад. Вече не е дете, но още не е възрастен. Понякога ме стъписва със зрялост. Друг път искам да я удуша на място. Чудя се всичко наред ли е. Спираме. Ми да, не е вързала обувките си като хората. И коланите на раницата са хлабави. Ходенето така е тегава работа. Приведена в изряден планински вид, рязко дръпва напред. Даже почва да нервничи – били сме бавни. Нали ви казах – така е докъм 21. После работата се оправяла. Или по-скоро си свикваш.

След един завой ни чакат конете. Повечето са черни. Това са небесни коне. Веднъж съм виждала такива. В Рила. Полуdivi. Абсолютно свободни. Сега са спокойни. Гледат ни. До тях пристъпят малките. От пролетното жребило са. Дребни и изящни. Изглеждат крехки. Но когато хергелето трепне и се понесе във вихъра, ще тичат наравно с големите. Нагоре, към върховете.

Тук, в земята на черните атове, за първи път от Ком се появяват каменни указателни пирамиди. Нали знаете какво значи това? Че приближаваме. Истински високото е скоро. Много скоро. Между вр. Мара Гидия (1790 м н.в.) и вр. Мурмана (1639 м н.в.) пътят се снижава до стегнат скален ръб, сключен между северния и южния склон. Вляво е рудник Елаците. Вдясно е местността Петте кладенеца, известна и като Башбунар.

Долу по поляните е пълно с табуни коне. Дали са от небесните? Далеч са. Не мога да видя очите им.

Сега ще помоля за внимание – пак вдясно се отделя пътеката за х. Мурмана. Добро място за преспиване, когато Ком – Емине се прави накуп. Ние, екскурзиантите – направо към Кашана. Мобилната връзка най-сетне се стабилизира. Май е време да видим разписанието за влаковете. Скоро ще трябва да се връщаме.

Пак съм дръпнала пред другите. Димитър и детето са 200 – 300 метра назад. По-късно ще спра да ги изчакам. Интересно ми е за какво си говорят. Но сега искам още малко да помълча. Пътят и аз сме едно.

После започва да свършва. Всяка минута ни приближава към прохода Кашана. Там е краят. На прехода днес. И на цялата Западна Стара планина. Неочаквана за мен планина. Различна. Понякога корава, друг път – кротка и мека. (Разбира се, без оная гадост преди Лакатник. За там в тефтера да се запише една голяма черна точка. А за глигните – по три!).

Тогава, напролет, помня как лу-

достта ме погълна. Бързах. Да стъпя на Пътя.

Заедно крачехме с лятото. От Ком до Кашана. 180 км, 8 етапа, общо 14 500 м денивелация. Нямахме да мина оттук, ако не беше проектът Е-3 в България. Нямахме да видя знаците на бръмбарите пътешественици. Да чуя мълчанието на каменните кръстове. Смахът на малините. И как ли щях да я карам без шипки за зимата?!

Благодаря за тези бавни бледозелени часове из дъбравата. Обаче знам. Какво е там.

Горе, на високото. Близо е.

Вече се вижда Свищи плаз. След това са Паскал и Картала. Има една чешма с пет чучура. Ветровете в четирите посоки на света. Самота, която свишти. После е Братанеца, Вежен... И още. Върхове. Един след друг. Сурови са. Дали се смиряват? Може би. В мига, когато докоснат морето.

Време е. Да ги последвам.

Лудостта се е върнала.

P.S. Сънува ли понякога детето полуелф-полужена небесните коне? Все забравям да я питам. Възрастните винаги пропускат важните неща.

Материалите подготви Емилия Матеина

ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ПРОЯВИ НА ВЕТЕРАНИТЕ ПРЕЗ 2020 ГОДИНА

Активна - такава оценка можем да дадем на годината, която си отиде. Въпреки че 2020-та беше белязана от пандемията COVID – 19 и перманентно действащите ограничителни и предпазни мерки с периоди на пълни забрани и периоди на разхлабване, Българската федерация на туристите ветерани успя да осъществи успешно своите календарни прояви.

В най-благоприятния за планински туризъм период от април до ноември бяха осъществени 13 прояви, в които се включиха 436 ветерани от 41 клуба. Посетихме пет планини, изкачихме 16 върха с над 2000 м н. в., ползвахме 31 планински хижи, разгледахме десетки национални туристически обекти.

Хижа „Васильов“ ни събра още на 15 февруари за двудневен зимен излет във Васильовска планина. В началото на юли в хижа „Узана“ се проведе семинар с ветераните - планински водачи и активисти, с включено изкачване на връх Исполин. При масово участие премина и Петият национален поход „Троянски Балкан – по пътеките на Апостола“ от 14 до 17 юли. С удвоен брой участници спрямо първия етап от 2019 г. се проведе и вторият етап от похода „Ком – Емине“ от 25 юли до 3 август. Среца-

Зимен празник на хижа „Васильов“

та-събор на туристите ветерани „С песни под звездите“ ни събра на палатъчен лагер от 7 до 10 август и се радва на все по-голяма популярност и посещаемост. От 2 до 6 септември група планинари преминаха маршрута хижа „Рай“ – връх Ботев – хижа „Плевен“. Септемврийският маратон на ветераните продължи с поход в непознатата планина Огражден (13-15 септември), а от 15 до 20 септември прекосихме Пирин от Банско до Добринище през хижа „Демяница“, заслон „Тевно езеро“, хижа „Безбог“ и хижа Гоце Делчев“, като пътем изкачихме пиринските красиви върхове Газей, Тодорка и Каменица.

25-та юбилейна среща на туристи, състояла се от 14 до 17 октомври, събра на хижа „Узана“ 72 ветерани от цялата страна. А от 19 до 22 октомври се разходихме в сърцето на Родопите и Тракия и събрахме още 10 печата от нови национални туристически обекти.

И макар 2020 година да е вече в историята на човечеството, с многобройните си забележителни и вълнуващи туристически прояви тя има специално място в сърцата на ветераните. С подготовката на раниците и вълненията, които изпитваме преди всяка проява. С новите предизвикателства, които ни поднася всеки планински маршрут. С пристрастеността към пешеходния туризъм, непреодолимата необходимост да навлезем в лоното на красивите и труднодостъпни планински терени и отново да се следем с пулса на великата природа. С онова състояние на нирвана, при което се чувстваш едва ли не бо-гоизбран, защото можеш да се насладиш на вълшебството на горския птичи концерт. С неземните гледки на света отгоре, които са награда за усилията ни да се изкатерим до върха, над който е само небето.

Нашата туристическа 2020-та година за пореден път доказва, че е несравнимо удоволствието, което изпитваме при планинските походи, както и силната ни чувствителност към природните красоти на България. Доказа, че планинският туризъм е школа за силен дух и добронамереност, че сред ветераните винаги цари атмосфера на приятелство. Незабравими за нас ще останат вечерите в хижите с вечните туристически песни и странното усещане за безсмъртие сред приятели в гостоприемния уют на планинската хижа. И това нетърпение, което ни обхваща след края на всеки поход, по-скоро да се съберем отново и да тръгнем с раниците към зареждащата ни с енергия и живот планина.

Материала подготвиха
Румен Узунов и Снежана Иванова

Огражден – непозната и дива планина, без маркировка и без пътеки. Истинско изпитание за водача и групата.

По маршрута „Ком – Емине“

XXV – та юбилейна среща на туристите ветерани

За пореден път на този връх

По Старопланинските пътеки

НП „Троянски Балкан – по пътеките на Апостола“

На връх Исполин

МЪДРЕЦ НА ВСЕСИЛНАТА ИСТИНА

от стр. 1

Според историка Владимир Балчев, аферата с горите в Баташката планина започнала в началото на 1912 г. Градският файтонджия в Пещера Тефих Хаджи Ахмедов, жител на Гюмюрджина, заедно с брат си и А. Думан от Солун, както и жители на с. Клисурса (Костурско), се явили при софийски нотариус, за да регистрират основаването на командитно дружество „Доспат Даг“. Те представили документи за владението на огромни горски масиви в Западните Родопи, оценени за космическата сума от близо 1 милиард и 100 милиона лева, равняващи се на 40 710 977 златни франка. Другата страна се представлява от генерал Салабашев и Минко Семерджиев, близък роднина на Трифон Цачев, който по онова време държал управлението на горите в цяла България. На пръв поглед всичко било законно, но има

една „дребна подробност“ - документите за собственост били фалшифицирани.

В същинските регистри те се водели като държавни още от векове – подробност, мълчаливо подмината от българските държавни горски власти по онова време.

Заредили се години на спорове за решаването на този сложен юридически международен спор. Никой от българските юристи и държавници не е имал смелостта да развърже възела, въпреки наличието на неоспоримите доказателства за тази горска афера. Впрочем смела е постъпката само на тогавашния министър на земеделието и държавните имоти Рашко Маджаров. На 20 септември 1918 г. с телеграма № 6083 той отнема завинаги горите от дружеството, обявявайки ги за държавни.

След Ньойския мирен договор Гърция отново подема от името на своите поданици спора и го отнася до Обществото на народите.

Из спомените на Йостен Унден

„Гръцкото правителство счита, че правителството на България безвъзмездно и несправедливо бе национализирано обширните гори, намиращи се в планината Родопи на българска територия. Твърдеше се, че горите били притежание на гръцки граждани. Гърция искаше обезщетение от около 40 милиона франка. Това бе заплетено дело, което изискваше задълбочено проучване, както на фактите по същество, така и на ред юридически въпроси. След като събрах обстойна аргументация, стигнах до известния резултат, а именно, че Гърция бе осъдена да заплати обезщетение от около 475 000 златни франка.

Не е учудващо разбира се, че от българска страна високо оценява присъдата. Според българската преса тя беше приета от местното население с голямо облекчение и с благодарност. Не

е трудно човек да разбере тревогата на българското население в Родопския край пред заплахата законния ред, съществуващ там от 1913 г., да бъде изцяло отхвърлен в 1933 г. С две думи: горските гранични райони, които на повече и по-малко съмнително основание бяха попаднали в ръцете на чуждестранни спекуланти, макар че около 20 години се намираха в разпореждане на държавното българско стопанство, бяха застрашени изведнъж да бъдат на мними чуждестранни собственици – заключава спомените си видният шведски юрист.

В знак на благодарност и уважение към произнесената безпристрастна присъда родопчани увековечават името на Йостен Унден.

По предложение на Българо-шведското културно дружество и на Културното дружество „Родопи“ в София, младият и

талантлив скулптор Петър Балабанов изработва голяма бронзова плоча, тежка 167 кг., с гербовете на България и Швеция. Тя е поставена на отвесна и недостъпна скала на един от върховете в Западните Родопи. На нея е написано:

„В 1936 г. този връх беше наречен на професор Унден, за да се помни вечно за справедливата и човеколюбива присъда на шведския професор Унден, определен за съдия от Съвета на Обществото на народите, благодарение на която присъда част от Южните Родопи беше обявена за собственост на България.“

Бележитият български художник Щъркелов, прочут майстор на акварела, е нарисувал специално за проф. Йостен Унден две картини с родопски мотиви, които са му били предадени като дар от българския народ.

Илия ЗОЙНСКИ

ГОЗАЙКУНД

ЕЗЕРАТА НА ШИВА

Най-после „отлепяме“ от Катманду. Въпреки екзотиката и шаренията на непалската столица, хаосът и ужасният трафик ни идва в повече... А и основното, заради което сме прелетели половината свят, все пак, са Хималаите! Тази огромна, невероятна, несравнима планинска система, която привлича като мощен магнит всяка душа, запланена от магията на планината! Непал, пък е най-точното и вярно място, където човек може да се наслади истински на този необятен „космос“ - Хималаите. Южните склонове на огромната верига (основно в Непал и отчасти в Индия) е изложена на топли и влажни въздушни океански маси и именно валежите са причина за зелената до близо 4000 м.н.в. Но само в Непал туризмът сред Хималаите е издигнат в държавна политика и са създадени немалко удобства за авантюристите от цял свят. С една дума – ние сме в Непалските Хималаи и...каква повечек!

Пътят от асфалтов става макардам, после черен и накрая откровена лепкава кал, плод на последните проливни дъждове. Представете си какво е през мусона... Джипът ни се справя перфектно с всички предизвикателства и късния следобед вече сме в Дунче, началната точка на трекка ни. Неполярно селище на близо 2000 м.н.в., разположено високо над левия бряг на известната река Трисули. Голяма част от постройките са лоджи и хотелчета. Тук е входът за Национален парк „Лантанг“, в който има доста интересни трекинг-маршрути,

както и немалко обекти за височинен алпинизъм. Най-високият връх в парка е Лантанг Лирунг (7245м.н.в.), открояващ се сред останалите с мащабите си.

Целта ни е осемдневен трекинг през езерата Гозайкунд, превала Лаурибиняк (4610м.н.в.) и достигане долината на Катманду при селцето Сундарижал. Моите спътници са три прекрасни жени – Еми, Дима и Данчето! С някои вече съм бродил из Хималаите, с други тепърва... За малко да пропусна двамата ни носачи – приятни и кротки момчета, общо с 5 деца (не посмях да попитам за внуци...).

Първият ни трекинг ден беше един от най-тежките – 1300 метра денивелация, адаптация към условията, раздвижване на организма, мъгла и никаква видимост. След няколко чая, питателен обяд и 7 часа неспирно изкачване, ето ни привечер до възловия ни пункт – Синг гомпа (3260м.н.в.). Избираме най-хубавата лоджа – тук ни чакат 2 нощи. Първа вечеря в планината, първа нощувка, първи трепети, първи признаци на задаващата се височина...

Новият ден идва със слънце и много надежди! Така ще е до края – слънце и божествени гледки! Следмусонният сезон оправда очакванията ми – по-хладно, но стабилно време, т.е. чудесно за трекинг под 5000 м.н.в. Започваме го (след закуската, разбира се) с колективно посещение на местната фабрика за якчийз, демек, сирене от як. Изкупуваме част от арсенала му и това се оказва един мъдър и далновиден ход... Естествено, посещаваме и скромната гомпа

(малък будистки манастир), дала името на трекерското селище. Днес ни е аклиматизационен ден и го изкарваме в упорито качване и слизане по околните баири, за да ни е по-леко после.

Третият ден ни предлага един сравнително къс и лек преход до 3900 м.н.в., където са няколко лоджи на трекерското селце (не превала) Лаурибиняк. На междинното Чоланг Пати водим люти пазарлъци с няколко „дидита“ (стопанки) за някоя и друга сувенирна стока, създадена основно от техните ръце. Резултатът е „поделено надмощие“... Тъй като следобедът ни е свободен, познайте какво на правихме? Ами, походихме още... Качихме се до една хубава бяла ступа, на 4165 м.н.в., и обратно. Да се поаклиматизираме още малко, няма как.

Предстоеше ни един от най-интересните дни от трека – достигането на езерата Гозайкунд. Вече и височината става по-сериозна – 4380 м.н.в., а и трябва да نوشуваме на нея. Най-хубавото този ден, обаче, беше невероятната панорама, откриваща се на Север и Северозапад, към масивите на Лантанг Лирунг, Лантанг Ри Химал, Ганеш Химал, Манаслу Химал, че чак до загатващите се очертания на Анапуерна Химал! И предишните дни виждахме голяма част от всичко това, но сега беше фантастично – от по-високо, по-всеобхватно, по-далеко, още по-прекрасно! Достатъчното време, с което разполагахме, ни даваше възможност истински да се насладим на Хималаите! Именно тези панорами, както и от другата, Източната страна на превала, ми дават основание да твърдя, че този трек е един от най-обгледните в Непалските Хималаи! Бавно, но сигурно, пристигахме в трекерското селище на брега на най-голямото от 18-те Гозайкундски езера, носещо и същото име – Гозайкунд. Според легендата, всички тези езера са създадени от Бог Шива и съответно са свещени. По тази причина, те са посещавани не само от любители на планината, но и от много пилигрими – хиндуистки поклонници. През месец август, на един от известните хиндуистки празници, тук се стичат хиляди почитатели на Шива за да

се докоснат до земните му творения. Бреговете на езерата, особено най-голямото, Гозайкунд, са осеяни с хиляди каменни пирамидки, параклисчета, статуи на Шива и други религиозни атрибути. Тук сме вече затворени в един огромен циркус и над нас са само върховете наоколо, рядко надвишаващи 5000 м.н.в. Сред тях се откроява Сурия (Слънце) със своите 5145 м и каменния си хаос. Обикаляме езерото Гозайкунд за един час, а после долазваме до едно връхче, за да изпратим прекрасния хималайски ден!

За разлика от досега, днес тръгваме по-рано – в 7 ч. Предстои ни най-тежкият и дълъг преход от трека. Към 8 ч вече слънцето блести в очите ни, надничащо иззад едноименния връх и не след дълго, изкачвайки между различни по размер езера, бавно и тържествено се добираме до заветната височина – 4610 м.н.в., т.е. превала Лаурибиняк. Десетките будистки знамена и флагове не оставят никакво съмнение къде сме. До сами вододела, буквално няколко метра под него, е ширнало водите си най-високото от Гозайкундските езера (от групата на Сурийските) – много рядко виждано явление по планините! Сняг почти няма, но информацията за замръзнали пътеки в гористата част оттагът превала малко ме притеснява и затова попришпорвам моите спътници да не се захласват много. След повече от 2 часа губене на височина (а колко зор да я изкачим...) достигаме лоджите на Педи, вече в гористия пояс. Тук попадаме в един невероятен и прекрасен хаос от скални отвеси, водопади, пишна зеленина и каквото още се сетите! Фантастично място на което се възхищаваме докато се разправяме с Дал Бада (типично хималайско ястие с много ориз и не толкова много картофи, леща и т.н.). Започна се едно слизане-качване, слизане-качване сред споменатия по-горе величествен хаос. Слава Богу, минаваме заледените пътеки във все още топлата част на деня и нямаме сериозни проблеми. Малко преди мракът да ни обгърне, сме в Гопте (2 лоджи на кръст...) и се отдаваме на заслужен отдих.

Последно издихане на височи-

ната – превала Тадепати (между 3600 и 3700 м.н.в.) и вече слизаме на „балкански висини“, т.е. под 3000 м. Но...пред очите ни вече се открива Дордже Лапа, Шишапагма, Джъгъл Химал, Роулинг Химал – огромна бяла безкрайна верига! Няма отмора за душите ни! Малкото билю шерпско селце Кутумсанг е последна спирка на дългия ни ден.

Предпоследният ден ни предлага нетруден, но продължителен преход в областта Хеламбу с малки и китни селца сред рододендроновы гори. В края на деня бяхме сюрпризирани с една емоционална пътека-каньон, която истински ни поразкърши... Известното курортче Шишапани ни приюти за последно в планината. То е много известно с панорамата си към високите Хималаи рано сутрин, при изгрев. Всяко хотелче има на покрива си подходяща тераса за наблюдение от гостите му. Така и започнахме последния си трекинг ден – посрещане на Хималайския изгрев и поглед от красавец Мачапучре (Анапуерна химал) до района на Еверест!!! Само за това да бяхме дошли в Непал, пак си заслужаваше!

Последен превал от 2430 м.н.в. и само слизане през курортна зона до Сундарижал (1400 м.н.в.) в долината на Катманду. Тук трекът ни свърши и отново се гмурнахме в хаоса на непалската столица. Няколко дена по-късно София ни се стори тих и спокоен провинциален градец...

Евгений Динчев

планинарство, пътешествия и туризъм

<http://www.bgtrekking.com/>

0899 926 255, 0884207784
evgeniy_dinchev@abv.bg
evgeniy.dinchev@gmail.com

БЛАГОТВОРИТЕЛНАТА ИНИЦИАТИВА ЗА СЪЗДАВАНЕ НА КУЛТУРЕН ЦЕНТЪР В ПАРК КСИЛИФОР ПРОДЪЛЖАВА

Туристическо дружество „Трапезица-1902“ е организация, чиято дейност е ориентирана към широки обществени групи. С утвърдените си традиции и богатата си дейност, дружеството заема важно място и има ценен принос към културния продукт на старата българска столица и района. Поддържането и устойчивото развитие на Еко-зона „Ксилифор“ е сред приоритетите на нашата обществена организация вече 118 години.

Възстановена и развита е благотворителната идея „Коледен благотворителен бал“ на основателите на Дружеството от началото на миналия век, чрез която е построена и първата туристическа хижа в България на хълма Царевец и открита на 24 май 1922 година. Благотворителният коледен бал днес има вече своя съвременна история с реализирани значими събития.

За огромно наше съжаление, през тази година няма Коледен бал, във връзка с пандемията от коронавирус.

Но продължаваме с идеята за благотворителната инициатива *Реконструкция, обновяване, оборудване и обзавеждане на културен център „Къща за изкуства, култура и занаяти“ – парк Ксилифор*. Дейностите по проекта са пряко свързани

с развитието на образователната, социалната и културната инфраструктура на района:

Реконструкция и модернизация на съществуващата Страноприемница чрез преобразуването ѝ в „Къща за изкуство, култура и занаяти“, която включва културен център за прояви с подходящи зали за презентации, обучения и изложбена площ. Към културния обект ще бъдат обособени и три демонстрационни зали за практикуване на занаяти, като туристическа атракция за деца и ученици, както и за семеен туризъм.

Съществуващата сграда на страноприемницата ще бъде изцяло реконструирана, като напълно ще бъде променена функцията ѝ от бивш ресторант в културен център за дейности и прояви.

Новата функция предполага пълна подмяна на ВиК, електро и отоплителна инсталация, а в строителната част – пълна подмяна на настилки, мазилки, облицовки, дограми, покрив и покривна конструкция, външна топлоизолация.

Доставката на оборудване и обзавеждане за културен център – „Къща за изкуство, култура и занаяти“ ще допринесе за предоставянето на богата и комплексна туристическа, социална и културна услуга.

Предвижда се и реконструкция на прилежащото пространство – Открита сцена на талантите.

До момента в резултат на дарителската кампания успяхме да ремонтираме 150 м² от общата площ на покрива, която е 480 м².

С широката обществена подкрепа и личния принос на всеки от нас осъществяването на благотворителната инициатива на ТД „Трапезица-1902“ „Къща за изкуства, култура и занаяти“ ще допринесе за развитието и утвърждаването на парк Ксилифор като предпочитан от великотърновци и гости на града район за пълноценен отдих и практикуване на туризъм, спорт и изкуство сред уникална и красива през всички сезони природна среда.

Разчитаме на Вашата съпричастност и щедрост!

Дарителска сметка:

ТД „Трапезица - 1902“ с IBAN: BG35 UNCR 9660 1093 6537 10 BIC: UNCRBGSF; УниКредит Булбанк - гр. Велико Търново

За информация: тел: 062/635823; trapezitca_1902@abv.bg

GSM: 0896 64 77 78 – секретар Георги Димитров

IN MEMORIAM

На 9 декември 2020 г. на 85 години ни напусна

ХРИСТО ДИМОВ

председател на ТД „Приста“ в периода 1990-1996 г., журналист в русенски всекидневници и телевизия, кореспондент на в. „Труд“ и на в. „Ехо“. Инструктор по туризъм и планински водач.

Повече от 30 години той бе член на УС на ТД „Приста“, член на ЦС на БТС, член на СБЖ, активен турист до последно.

Поклон пред светлата му памет!

От УС и членове на ТД „Приста“ - Русе

IN MEMORIAM

Почина алпинистът

СТЕФАН ГУСЕНКО (КАНГО)

След продължително и тежко боледуване почина алпинистът Стефан Владимирович Гусенко, по известен като Канго. Роден в Ямбол, но прекарал живота си в Сливен, Стефан отрано свързва живота си с алпинизма. Катерейки почти сам, той е прокарал десетки алпийски маршрути в скалните образувания „Сините камъни“. Стефан има и няколко изкачвания в Кавказ, Алпите и Татрите. Това, което отдаде на алпинизма обаче, не са алпийските му постижения, а производството на алпийски съоръжения, които дадоха повод на приятелите му да го нарекат „Българският Касин“.

Почивай в мир, Канго!

от многобройните му приятели

IN MEMORIAM

На 80-годишна възраст внезапно почина

ДИМИТЪР РУСЕВ (МУТО)

член на алпийския клуб при ТД „Руен“, Пловдив и дългогодишен член на Планинската спасителна служба, отряд Пловдив. Първите стъпки на Димитър Русев в алпинизма са през 1956 г. Той остава верен на този спорт до края на живота си, както и на любимия му алпийски клуб, с който повече от 60 години осъществява множество изкачвания по наши и чуждестранни планини.

Като член на окръжен състав през 1977 г. той изкачва четири непосещавани върха в Памиро - Алай, на които тогава се дават български имена. През 1967 г. участва и в първата българска експедиция на висок алпийски връх – първенецът на Иран Демавенд с височина 5672 м. Това, с което той се гордееше най-много, е членството му в Планинската спасителна служба и участието в повече от 60 спасителни акции, в някои от които са спасени човешки животи.

Почивай в мир, приятелю и верен другар в планината!

От ТД „Руен“ – Пловдив и многобройните му приятели алпинисти и планински спасители

Скъпи читатели,

за да ви бъдем максимално полезни и в бъдеще, участвайте в нашата анкета.

1. Как разбрахте за вестника?

- от реклама по
- следя го отдавна
- видях го по сергиите
- казаха ми за него
- други

2. Колко броя на вестника сте чели?

- това е първият
- 2-3 броя
- следя всеки брой

3. Какво ви кара да се абонирате или да купувате в. „Ехо“?

- харесва ми първа страница
- препоръчаха ми го
- купувам го редовно
- познавам вестника и го купувам от време на време
- конкретна тема
- други

4. Ще купите ли следващия брой на вестника?

- да
- не
- не знам
- зависи от

5. Как бихте определили вестника с една дума?

- актуален
- развлекателен
- стилен
- интелигентен
- информативен
- професионален
- досаден
- други

6. Ако сте чели в. „Ехо“ отпреди пет години /стария му вид/ обновеният „Ехо“, сравнен с него е:

- по-стилен
- по-информативен
- по-специализиран

- по-популярен

- по-скупен

- други

7. Каква информация бихте желали да присъства повече?

- обща туристическа
- специализирана за пешеходен туризъм
- специализирана за други видове туризъм
- представяне на туристически дружества и проекти
- повече материали на здравна тематика
- интервюта с известни личности
- развлекателни текстове
- пътешествия, маршрути и дестинации
- лични мнения и позиции
- за секса
- здравословно хранене и диети

8. Какво предпочитате?

- „Ехо“ да бъде тясно специализирано издание на БТС
- „Ехо“ да бъде магазинен вестник за туризъм и отдих
- „Ехо“ да бъде специализирано издание на БТС, но да има и други материали

9. Съществува ли въпрос или тема, за която бихте желали да получите информация от страниците на вестника?

Професия

Вашата възраст е:

- 20 - 30 години
- 31 - 40 години
- 41 - 50 години
- над 50 години

exo

ОБЯВЯВА КОНКУРС ЗА НАЙ-ОРИГИНАЛНА СНИМКА НА ТЕМА:

„ДЕ Е БЪЛГАРИЯ!“

Първите три най-добри снимки ще бъдат наградени и публикувани на страниците на вестник „Ехо“!

exo

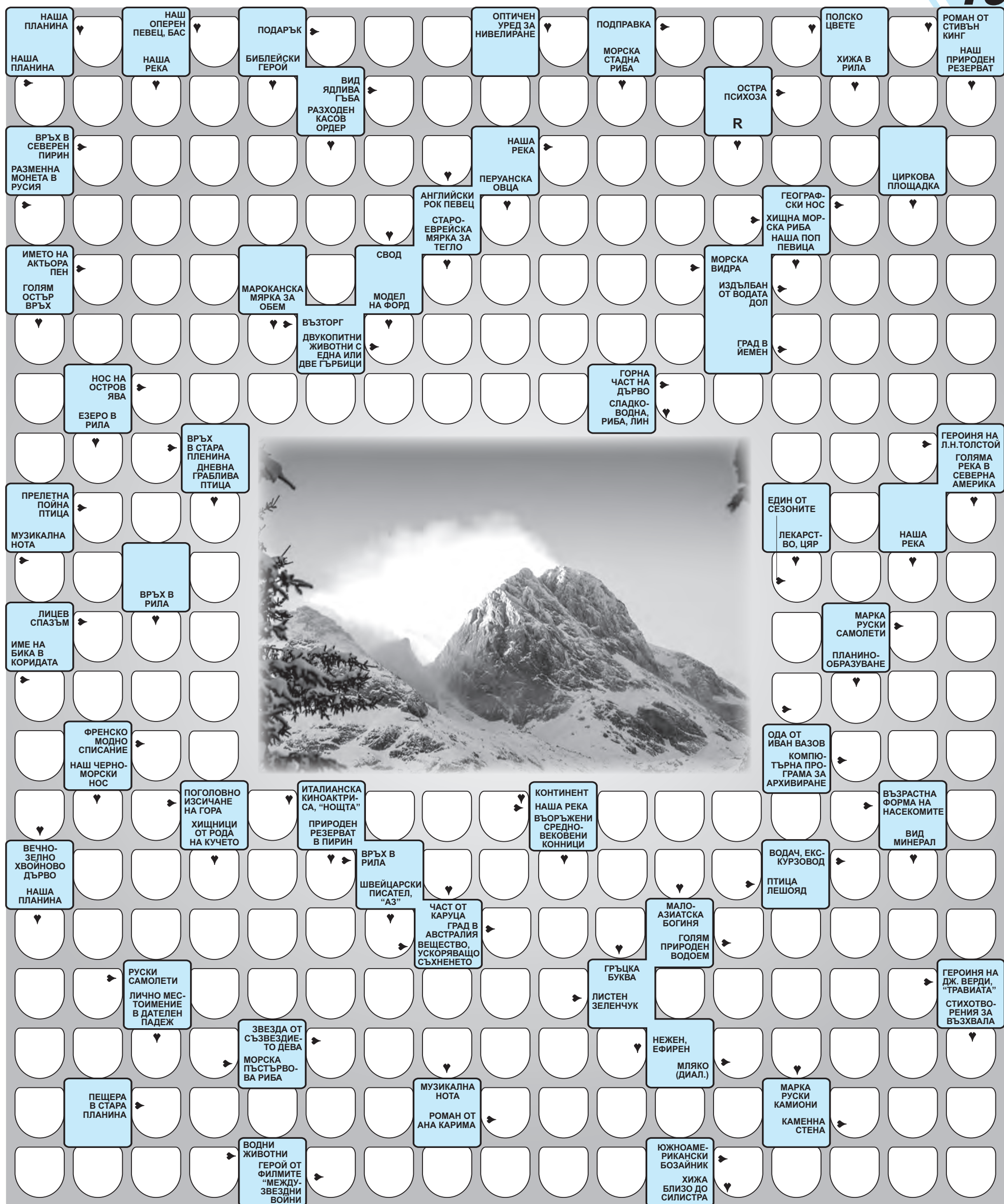
търси рекламни консултанти при следните условия:

- 1/ заплата плюс процент от обема на договорите
- 2/ висок процент от обема на договорите

откри ДАРИТЕЛСКА КАМПАНИЯ

за набиране на финансови средства за ОТПЕЧАТВАНЕ НА ВЕСТНИКА чрез банкова сметка: BG71 STSA 9300 0012 4857 19 в банка ДСК, Румен Драганов - изпълнителен секретар на БТС

РЕЧНИК: АВАРАВАР, АДЕН, АЛАРАФ, ВЕЛАН, ИРАКИТ, КАВ, КОАТИ, ТИА.

ОТГОВОРИ:

СТЕФАН КРЪСТЕВ

Анакин. Коати. ВЪДРАВАНО: Дар. Ким. Пирин. Рижика. Амок. Тодорка. Велка. Конейка. Лефер. ОТВЕСНО: Лик. Тис. Сакар. Витоша. Окото. Емине. Ропотамо. Иречек. Теб. Виденов. Ля. Езеро. Ан. Киселец. Анина. Кета. Аларав. Млеко. Ената. Ерина. Зид. Риб. Каленик. Ма. Ер. "Ален мак". Ма. Дара. Лек. Зил. Македония. Орогеза. "То". Арена. Тина. Иракит. Купена. Корорато. Оди.

В САЙТА НА БТС - www.btsbg.org

можете да намерите информация за: стоте национални туристически обекта, телефони и адреси на туристически дружества и хижи; клубове в състава на БТС и федерации; история, цели, нормативна уредба и управленска структура на БТС.

**Планинска
спасителна служба**
www.pss-bg.bg
при несчастен случай,
дежурни телефони
112, 1470

02 963 2000 - Стационарен телефон на централен денонощен пост

ТУРИСТИЧЕСКИЯТ ВЕСТНИК - Издание на БТС

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ: Емилия Матеина – emateina@gmail.com, 0882966134, Петя Иванова - piva7nova@gmail.com, 0882966316
РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ: проф. д-р Николай Овчаров; проф. д-р Витан Влахов; доц. Сандю Бешев – алпинист, историк на българския и световния алпинизъм; доц. Кънчо Долапчиев; Елисавета Първанова – м.с. по алпинизъм, Константин Койнов – ориентировач, Българска федерация по ориентирание, Алексей Жалов – председател на Балканския спелеоложки съюз
Графично оформление и предпечат: Едит Павлова

Издава: Български туристически съюз

Адрес на редакцията:

1000 София, бул. "Васил Левски" № 75, ет. 5, ст. 525, ПК 427

Тел: 02/ 93 00 680; ISSN-0205-0943

e-mail: exobts@gmail.com; www.btsbg.org

Срокът за приемане на материали е до 20 число на съответния месец

Ръкописи не се приемат.

Античната Вила "Армира", която се намира на 4 км от Ивайловград, е най-големият и сравнително добре запазен и реставриран архитектурен паметник от римско време по българските земи. Открита е през 1964 г. при строителни работи за изграждане на язовир в долината на р. Армира (приток на Арда), чието име носи.

Построена в периода 50-70 г. на I в. сл. Хр., вилата е била обитавана до 378 г. сл. Хр., когато римската армия, командвана от император Валент, е разбита от готите, които я опожаряват. Заради богатството и разнообразието на архитектурни орнаменти от мрамор и подови мозайки някои я наричат Мраморният дворец на река Армира. Била е собственост на богатата тракийска фамилия, което се доказва с намерените артефакти при археологическите разкопки на Голямата могила при с. Свирачи - фамилен некропол на знатен тракийски род.

Още от пръв поглед впечатлява голямата площ, на която е изградена вилата - жилищните и стопански постройки са изградени върху 2200 кв.м. Сградата е била двуетажна, с градина и тераса с изглед към реката. Първият етаж е доста добре запазен - вътрешния двор и басейна (имплевум) с добре съхранени колони с капители - част от колоната в римско-коринтски стил, както и ажурни решетки със скулптурни фигури (херми), които ограждали басейна. Около него личат разположенията на различни помещения - зали за пиршества, бани, спални, трапезария. На втория етаж е имало спални, стаи за гости и работилници. На голяма площ по подовите са съхранени чернобели мозайки с растителни и геометрични мотиви (лилии, тракийски бравди, свастики и др.). Съхранени са и част от стените, украсени с пишши мраморни облицовки. През II в. в една от спалните била изградена мозайка с портрет на един от собствениците и двете му деца. При едно от разширяванията на двореца била съградена нова гостна зала, чиято подова мозайка имала в средата си медальон с изображение на Медуза-Горгона, който за съжаление е откраднат. Може да бъде видян и т. нар. хипокауст - отоплителна система от керамични тръби под пода, по които се движел горещ въздух от специални огнища. Откритите битови предмети, керамика и монети са експонирани в Общински исторически музей - Ивайловград. **Завек за посещения се правят най-малко един ден предварително чрез Туристически инфор-**

мационен център – Ивайловград.

На 6 км югозападно от Ивайловград и само на километър диагонално на югоизток от Вила Армира се намира

Голямата могила при село Свирачи

Археологическите находки доказват, че това е била част от фамилната гробница на обитателите на Вила Армира. Могил-

РАЗБУЛЕНИТЕ ТАЙНИ НА АХРИДА

Ахрида е древното име на най-старата суша на Балканите - Източните Родопи - планината на Орфей. Посещенията в този красив край на България винаги ме зареждат с енергия, запечатаните фотоси на картини и образи от него предизвикват у мен носталгия, а живите спомени и прочетеното в различни издания провокират желание за нови срещи. Този магнетичен кът на родината ни е необятна вселена от забулени в тайни храмове, мегалити и паметници от различни епохи, местообитания на редки видове птици и растения, женствено заоблени зелени хълмове, прорязани от чисти реки, живописни язовири и места покрити с лозя... Жаркото южно слънце налива сок в плодовете на лозите, които трудолюбивите местни хора превръщат в ароматни, прочути по целия свят ивайловградски вина.

В настоящия брой на в. „Ехо“ ще ви разкажем за античната вила „Армира“, Голямата могила край село Свирачи и неговата църква „Св. Димитър“ с чудотворната биеща икона на Света Богородица..

от две колесници и скелети на четири коня и куче. Тези артефакти доказват, че е бил изпълнен тракийски погребален ритуал. Сериозен аргумент в полза на връзката между двата обекта е намерената малка стъклена камей с образа на Медуза-Горгона, който е основен в украсата на Вила Армира.

Село Свирачи, разположено на един от най-източните склонове на Източните Родопи, само на 3 км от българо-гръцката граница, е интересно още и с **църквата си „Св. Димитър“** (1859 г.) и най-вече с

чудотворната икона (кулизма) на Света Богородица

зографисана вероятно през същата 1859 г. и известна като „биещата“ икона. Много миряни от близо и далеч идват тук с убеждението, че тя закриля вярващите, лекува болни, безплодие и събд-ва желания.

Веднъж в годината, на празника Голяма Богородица 15 август, иконата се сваля от иконостаса, пренася се до средата на храма, където седнали на земята с лице към олтаря хора я поемат в ръцете си. Тогава се проявява чудотворната ѝ сила – според някои тя започва да се движи само в ръцете на силно вярващите и на онези, които могат да се очистят от греховете си. Според други тя бие само грешниците, а най-лошите не се удостоават с чудотворствата ѝ. Традицията на този ритуал е останала от началото на 20 век (1913 г.), когато в Ивайловградско се преселват прокудени от турците българи от Мала Азия и Тракия.

Според местните жители, за да измолиш от иконата събдване на желание, е необходимо да вярваш в Бог, да докоснеш три пъти с носната си кърпичка ръката на Богородица, после да поставиш кърпичката под възглавницата си и да заспиш с мисълта за пожеланото. Или просто да допреш чело в иконата и да си намислиш желание. А според мен, това е само едно от чудотворствата на Ахрида.

Петя ИВАНОВА

Повече информация можете да получите чрез:

Туристически информационен център – 6570 Ивайловград, ул. „Орфей“ № 1, тел. 03661/60 39 e-mail: tic_ivaylovgrad@abv.bg

